

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Kriminalisticko-taktická metoda rekognice – kriminalistické
a trestněprávní konsekvence**

Lukáš Kuchyňka

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni dne 29. 3. 2016

.....
Lukáš Kuchyňka

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu doc. JUDr. Františku Vaverovi, Ph.D., LL.M. za vedení a konzultaci této diplomové práce.

Obsah

Úvod	1
Cíl a metody práce	2
1. Dokazování	3
2. Pojem rekognice	5
3. Historický exkurz	7
4. Charakteristika rekognice	11
4.1 Kriministická stopa	11
4.1.1 Stopy paměťové	12
4.1.2 Stopy materiální a mikrostopy	14
4.2 Subjekt rekognice	15
4.3 Objekt rekognice	17
5. Příprava rekognice	19
5.1 Obsahová náplň přípravy	19
5.1.1 Analytická fáze obsahové přípravy	19
5.1.2 Syntetická fáze obsahové přípravy	21
5.2 Organizační náplň přípravy	23
6. Typy rekognice	25
6.1 Rekognice živých osob „in natura“ podle anatomicko-morfologických znaků	26
6.2 Rekognice živých osob podle funkčních (dynamických) znaků	27
6.3 Rekognice mrtvoly „in natura“	29
6.4 Rekognice dle modelu – fotografie	30
6.5 Rekognice věcí „in natura“	31
7. Dokumentace a hodnocení výsledků rekognice	33
8. Vztah k dalším metodám	36
8.1 Vztah rekognice a výslechu	36
8.2 Vztah rekognice a konfrontace	37
8.3 Vztah rekognice a vyšetřovacího pokusu	37
8.4 Vztah rekognice a rekonstrukce	38
8.5 Vztah rekognice a prověrky na místě	38
9. Trestněprávní aspekt	40
9.1 Stávající právní úprava rekognice	40
9.2 Neodkladnost, neopakovatelnost rekognice	44
9.3 Součinnost obviněného při rekognici	46
10. Srovnání se zahraniční úpravou	48

10.1 Rekognice na Slovensku.....	48
10.2 Rekognice ve Velké Británii.....	51
Závěr.....	53
Resumé	55
Seznam použitých zdrojů:	56
Seznam příloh.....	61
Příloha č. 1	62
Příloha č. 2	62
Příloha č. 3	63
Příloha č. 4	64

Seznam použitých zkratk

Ř TR - Zákon č.119/1873 ř.z., říšský trestní řád

TrŘ – Zákon č. 87/1950 Sb., trestní řád

Tr.Ř - Zákon č. 64/1956 Sb., o trestním řízení soudním

TR - Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

STR – Zákon č. 301/2005 Z.z., trestní řád (slovenský)

Sp. zn. – Spisová značka

Úvod

Diplomová práce se zaměřuje na rekognici jako na formu kriminalistické identifikace znovupoznáním. Jedná se o důležitý důkazní prostředek, jenž není možné brát na lehkou váhu, neboť jde ve své povaze o neodkladný úkon, jehož včasné provedení mnohdy tvoří jádro celého procesu dokazování v trestním řízení. Je proto důležité dbát zvýšené pozornosti při porozumění zákonnému ustanovení o rekognici, jelikož se neustále setkáváme s případy, kdy bylo provedení tohoto důkazního prostředku orgánem činným v trestním řízení podceněno a následně před soudem v trestním řízení zpochybněno.

Rekognici, jako téma mé diplomové práce, jsem si v první řadě zvolil proto, abych lépe porozuměl jak samotnému procesu dokazování, jehož je rekognice neodmyslitelnou součástí, tak právě z důvodu hlubšího seznámení se s touto metodou kriminalistické praktické činnosti, kterou považuji v dnešní době za velmi aktuální, neboť se čím dál častěji setkáváme s případy, kdy je nutné znovu poznat buď pachatele trestného činu, nebo jím odcizenou věc. Za stěžejní v tomto případě považuji pochopení procesu znovupoznání, jenž se přímo pojí s paměťovou stopou, jejíž zafixování v každém z nás je klíčové právě pro odhalení pachatele trestného činu za pomoci této metody.

Diplomová práce je členěna na deset kapitol, přičemž některé obsahují podkapitoly. V první kapitole diplomové práce bude uveden hrubý nástin procesu dokazování z hlediska pojmového a obsahového.

Druhá kapitola se bude zabývat rozбором pojmu rekognice a jejím pojmoslovím.

Ve třetí kapitole budou zmíněny historické souvislosti vývoje rekognice jako samostatné metody kriminalistické praktické činnosti na našem území.

Kapitola čtvrtá se zaměří především na předmět rekognice a její psychologický rozbor.

Pátá kapitola bude pojednávat o přípravě rekognice, kterou je nutno provést maximálně důkladně, aby následně nemohla být v soudním řízení zpochybněna.

Kapitola šestá nejdříve čtenáře stručně obeznámí s jednotlivými typy rekognice, načež budou v jednotlivých podkapitolách vybrané nejčastější druhy detailně rozebrány.

Účelem sedmé kapitoly bude pojednat o zadokumentování a zhodnocení průběhu rekognice, jenž je pro pozdější použití, zejména v procesu dokazování zásadní a nezbytné.

Souvislostem mezi rekognicí a dalšími metodami kriminalistické praktické činnosti se bude věnovat osmá kapitola. Prostor bude také zabírat rozbor současné právní úpravy, kde se pokusím poukázat na možné nejasnosti a navrhnout úpravy de lege ferenda, přičemž budou plynule navazovat aspekty provedení rekognice, které je zapotřebí zohlednit. Závěrem bych se pokusil srovnat českou právní úpravu rekognice s úpravou zahraniční, konkrétně s úpravou Slovenské republiky a poukázat na možné rozdíly provádění rekognice v obou zemích a také zmínit provádění rekognice ve Velké Británii.

Cíl a metody práce

Při zpracovávání této práce jsem se snažil zjistit, zda i laická veřejnost má povědomí o rekognici a zda by mi dokázala vysvětlit, co tento pojem vůbec znamená. V drtivé většině případů jsem narazil na respondenty, jenž vůbec neměli ponětí o tom, že se právě proces znovupoznávání pro účely vyšetřování trestného činu nazývá rekognice. Považuji tedy za stěžejní objasnění rekognice pro odbornou i neobornou veřejnost.

Cílem diplomové práce je předně rozbor rekognice z hlediska kriminalistického a trestněprávního. Dále považuji za důležité podat náhled na rekognici, jakožto na proces identifikace znovupoznáním, zaměřit se na provádění tohoto specifického úkonu orgány činnými v trestním řízení a v neposlední řadě zmínit vývoj rekognice se zaměřením na současnou právní úpravu, přičemž v nejasnostech se následně budu snažit doporučit zákonodárci možné směřování zákonné úpravy de lege ferenda.

Důraz bude kladen převážně na metody společenskovední, analýzu a syntézu použité literatury a její komparace s vlastními názory. Ke zpracování diplomové práce bylo čerpáno předně z právních předpisů, interních normativních aktů, dále z odborných monografií, článků v odborné literatuře a v neposlední řadě byla použita i judikatura Nejvyššího a Ústavního soudu.

1. Dokazování

Dokazování je od pradávna považováno vedle samotného meritorního rozhodnutí za neodmyslitelnou a dokonce jednu z vůbec nejdůležitějších částí, týkající se soudního procesu jak v občanském soudním řízení, tak i v trestním. Dokazování v trestním právu procesním lze chápat jako: *“Trestním řádem vymezený postup orgánů činných v trestním řízení za zákonem vymezené součinnosti stran, jehož smyslem je poznání skutkových okolností důležitých pro další postup orgánů činných v trestním řízení a v konečné fázi i pro rozhodnutí.”*¹

Ve smyslu zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu (dále označení TR), § 89 odst. 1, bývá dokazováno zejména:

- Zda se skutek, v němž je spatřován trestný čin, stal,
- Zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek,
- Podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu,
- Podstatné okolnosti k posouzení osobních poměrů pachatele,
- Podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestným činem a bezdůvodného obohacení,
- Okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání.

Výše uvedené okolnosti nutno považovat za výčet čistě demonstrativní, jelikož každá trestní věc vykazuje znaky jisté individuálnosti a určení skutečností, jenž se budou dokazovat, bude záležet zejména na bezprostředních výsledcích dokazování.²

Tyto skutečnosti se zjišťují pomocí důkazů, jenž získáváme prostřednictvím určitého pramene důkazů. J. Záhora zmiňuje rozdíly mezi důkazem a důkazním prostředkem, když uvádí, že důkazní prostředek lze chápat jako určitou formu, jejíž pomocí získáváme kýžený poznatek z pramene, jehož nositelem bývá osoba nebo věc.³ Praxe nicméně označuje pojmy nositel důkazu, důkazní prostředek společným výrazem – důkaz.

Za důkaz je označován *„přímý poznatek nebo výsledek činnosti orgánu činného v trestním řízení při dokazování (např. obsah výpovědi vyslychané osoby,*

¹ MUSIL, J. KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní.* 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 374.

² FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení.* 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Spisy právnické fakulty, řada teoretické, Edice Scientia; sv. č. 509, 2015, s. 157.

³ ZÁHORA, J. a kol. *Dokazovanie v trestnom konaní.* 1. vydanie. Praha: Leges, 2013, s. 17.

obsah listiny, výsledek znaleckého zkoumání, poznatky získané ohledáním místa činu, osoby či věci atd.)“⁴

Důležité je zmínit rozsah dokazování, jenž se k dokazování samotnému velmi úzce pojí a určuje nám zejména hranice dokazování, množství a kvalitu důkazů, jimiž má být dokazována určitá relevantní skutečnost, jenž bývá předmětem dokazování. Rozsah dokazování dle M. Fryštáka bude záviset vždy na konkrétní trestní věci a v závislosti na vývoji jednotlivých fází trestního řízení se bude buď rozšiřovat či naopak zužovat.⁵

Se samotným procesem dokazování se můžeme setkat ve všech stádiích trestního řízení. Nejvýznamnějším stádiem pro dokazování bývá hlavní líčení, kde se rozhoduje o vině a trestu obžalovaného, avšak již před zahájením trestního stíhání lze provádět úkony, které jsou ze své podstaty neodkladné a v pozdější fázi trestního řízení jen těžko, či vůbec uskutečnitelné. K těmto neodkladným úkonům dle ustanovení § 158a TŘ mimo jiné řadíme výslech svědka či rekognici, jejichž nařízení je před zahájením trestního stíhání v pravomoci státního zástupce a u nichž je nutná přítomnost soudce, jenž odpovídá za zákonnost provedení těchto procesních úkonů.

⁴ MUSIL, J. KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 378.

⁵ FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Spisy právnické fakulty, řada teoretické, Edice Scientia; sv. č. 509, 2015, s. 160.

2. Pojem rekognice

Původ slova rekognice bychom mohli nalézt v latině, pochází tedy z latinského *recognitio*, přičemž k významům by se dala přiřadit celá řada pojmů, a to mimo jiné: opětovné seznání, (roz)poznání; též uznání, stvrzení (příjmu) atd. Ve starších pramenech se můžeme především setkat s pojmem *agnoskace* nebo *agnoskování*, což bylo považováno konkrétně za prostředek zjištění totožnosti či identifikaci osoby pro účely trestního řízení.⁶ Z. Konrád a J. Veselá dále řadí mezi významy agnoskace také níže popsané činnosti, vyskytující se v říšském trestním řádu (Ř TŘ): „*zjištění, zda nalezené věci jsou věci pocházející z trestné činnosti (§ 98, § 168 odst. 1, § 375, § 378 Ř TŘ) a zjištění, zda byl trestný čin spáchán zajištěným nástrojem (§ 98, § 136 Ř TŘ)*“⁷

V. Porada definuje rekognici jako „*samostatnou metodu kriminalistické praktické činnosti, spočívající v opětovném poznání dříve vnímaného objektu poznávající osobou s cílem ztotožnění objektu.*“⁸

Další podobné vysvětlení pojmu můžeme nalézt v publikaci prof. Pješčaka, jenž nám sděluje: „*Rekognice je samostatnou metodou kriminalistické praktické činnosti spočívající v tom, že svědek nebo obviněný v souvislosti s vyšetřováním trestného činu znovu poznává, a tím ztotožňuje nějakou osobu nebo věc.*“⁹

Jako dostatečně komplexní vysvětlení pojmu rekognice z hlediska pojmového a psychologického se mně jeví názor M. Rybáře, kdy uvádí: „*Rekognice je forma kriminalistické identifikace, kdy se jedná o specifickou metodu kriminalistické praktické činnosti (v trestním řízení trestněprocesní úkon), kdy osoba bezprostředně svými smysly dříve vnímaný objekt (osobu či věc) z kriminalistických nebo důkazně relevantních důvodů znovu pozná a ztotožní pomocí jeho obecných a specifických vlastností.*“¹⁰

Z výše uvedených definic bychom mohli rekognici zařadit z hlediska kriminalistiky mezi kriminalisticko-taktické metody, zatímco v rámci trestněprocesního práva hovoříme o rekognici jako o zvláštním procesním úkonu.

⁶ Ottův slovník naučný, XXI. díl. Praha: Vydavatel a nakladatel J.Otto, 1904, s. 457.

⁷ KONRÁD Zdeněk, VESELÁ Jitka. *Rekognice*. Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008, s. 19.

⁸ PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2007, s. 268.

⁹ PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika*. Vydání. 3., v Našem vojsku 2., přepracované. Praha: Naše vojsko, 1986, s. 175.

¹⁰ RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2001, s. 149.

Její podstata spočívá ve znovupoznání či opětovného poznání objektu, který dotazovaná osoba dříve vnímala svými smysly a který je důležitý pro účely trestního řízení. Proces znovupoznávání bude rozebrán níže.

Osoba poznávající, ztotožňující či rekognující je subjekt rekognice, který znovupoznává osobu, zvíře, či věc. V drtivé většině případů se setkáváme se subjektem rekognice jako se svědkem nebo poškozeným, minimálně bývá za osobu poznávající označován obviněný.

Osobu poznávanou (rekognovanou) či ztotožňovanou označujeme jako objekt rekognice, jejíž obraz má ve své paměti zafixován subjekt rekognice a jejíž totožnost se průběhem rekognice zjišťuje.

Pokud bychom chtěli účel rekognice shrnout do jedné formulace, lze takto učiniti názorem doc. Vavery: „*Celý smysl rekognice spočívá v tom, že její pomocí je možné získat pachatele trestného činu či získat nazpět odcizenou věc.*“¹¹

Jedná se ergo o jeden ze způsobů dokazování a zároveň zde platí zásada neopakovatelnosti a neodkladnosti tohoto úkonu dle § 160, odst. 4 TŘ a to především z hlediska působení a plynutí času (osoba poznávající by mohla zapomenout).

¹¹ VAVERA, František. *Kriminalistické aspekty v trestním právu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 208.

3. Historický exkurz

První historicky podložené základy rekognice na našem území nám přinesl zákon č. 119/1873 ř.z., říšský trestní řád, neboli tzv. Zákoník říšský, v Československu platný až do roku 1950. Budu se tedy snažit přiblížit problematiku zkoumané metody od výše uvedeného roku až po současnost.

Zákon z roku 1873 neobsahoval pojem rekognice jako takový, nýbrž se v tehdejší době hovořilo o tzv. agnoskaci, o které jsem se zmiňoval výše. České země byly v tomto období součástí rakouské monarchie a zákon č. 119/1873 ř.z., někdy také označován jako Glaserův zákoník, pokládá moderní základy tehdejší právní úpravy trestního práva. Zákon je systematicky členěn na 27 kapitol, přičemž úpravu rekognice lze nalézt v kapitole XIII – O slyšení svědků, konkrétně v ustanovení § 168:

§ 168

„Nastane-li potřeba, aby svědek seznal osoby nebo věci, buďtež mu příhodným způsobem představeny nebo předloženy; prvé však buď svědek vybídnut, aby je zevrubně popsal a rozeznávací známky jich pojmenoval.

Byli-li by svědkové v seznání svém o důležité věci mezi sebou na rozdíl, může soudce vyšetřující učiniti, aby byli sobě v oči postaveni.

Vůbec nemá se více osob zároveň v oči stavěti než dvě. Osoby v oči postavené buďtež o každé okolnosti, v příčině kteréž se mezi sebou nesrovnávají, zvlášt' o sobě slyšeny a odpovědi obapolné protokolem zapsány.“¹²

Z výše zmíněného textu se domnívám, že tehdejší právní úprava upřednostňovala po zevrubném popisu objektu rekognice konfrontaci, jelikož se zde hovoří o možném postavení svědků tváří v tvář osobě poznávané, pokud si v něčem rozporovali. Za příhodné se zde jeví zmínit názor Z. Konráda, kdy hovoří o faktu, že představení svědka pouze s osobou poznávanou, nikoli ve skupině podobných osob (či věcí) a navíc bez možnosti anonymity (jak je tomu dnes), značně působilo na myšlení svědka a do jisté míry by mohlo jeho rozhodování

¹² Text § 168, Zákona č. 119/1873 ř.z.

značným způsobem ovlivnit.¹³ Tento zásadní nedostatek však již vyplynul v době účinnosti zákona a tehdejší kriminalisté se snažili o zjednání jeho nápravy. Jako názorný příklad lze uvést učebnici pro kriminalisty pana R. Košťáka z roku 1938, kdy se v jedné z kapitol zmiňuje o identifikaci poznávaných osob nezletilými, kde považoval za stěžejní představení poznávané osoby ve skupině osob a nikoli tváří v tvář. „*Jde-li o konfrontaci k znovupoznání osoby, nemá být dítě stavěno oné osobě tváří v tvář, poněvadž by snadno podlehlo jejímu vlivu (třeba jen pohledem). Rovněž nesmí být dítěti ukázána jediná osoba s otázkou, zda v ní poznává osobu hledanou. To by bylo jednáním sugestivním. Dítěti musíme představití najednou několik osob a žádati, aby vyhledalo osobu, která přichází v úvahu.*“¹⁴

Následující vývoj trestního práva na českém území byl značně ovlivněn poválečným politickým směřováním v polovině 20. století, kdy byl přijat zákon č. 87/1950 Sb., trestní řád, který nahradil doposud platný a účinný Zákoník říšský, jenž byl i přes své nedostatky považován za velmi pokrokový. Pro identifikaci osob a věcí v trestním řízení byl vymezen § 94, odst. 2 TrŘ, zabývající se identifikací osob a věcí obviněným: „*Má-li se výslechem zjistit totožnost nějaké osoby nebo věci, vyzve prokurátor obviněného, aby ji popsal; teprve pak mu má být osoba nebo věc ukázána.*“ Pro identifikaci osob a věcí svědkem sloužil § 113, odst. 2 TrŘ, jehož znění bylo obdobné: „*Má-li se výslechem zjistit totožnost nějaké osoby nebo věci, vyzve prokurátor svědka, aby ji popsal; teprve pak mu má být osoba nebo věc ukázána.*“

Tyto úkony byly zákonodárcem jasně definovány již v nadpisech příslušných ustanovení jako výslech a o nějaké rekognici zde není vůbec žádná zmínka. Z obou ustanovení je patrné, že po popisu osoby či věci následovalo její představení, čímž se zde opakuje již v minulosti dosti kritizovaná skutečnost, kdy byla ukazována pouze jedna osoba nebo věc a vůbec nebyla brána v úvahu myšlenka předvést více osob či věcí ke znovupoznání.

Změna kurzu nejen v oblasti identifikace nastala po přijetí zákona č. 64/1956 Sb., o trestním řízení soudním, kdy se stávající úprava ukázala v praxi jako nedostatečná a málo pokroková a bylo zapotřebí ji zásadně vylepšit. Otázka identifikace zde byla upravena stejně jako v předešlém zákoně, a to zvláště

¹³ KONRÁD, Zdeněk. *K procesu konstituování rekognice jako metody kriminalistické praxe a procesního úkonu v českém trestním řízení*. Kriminalistika, 2008, č. 3, s. 178-187.

¹⁴ KOŠTÁK, Rudolf. *Učebnice pátrací taktiky*. Praha: Nakladatel a vydavatel Rudolf Košťák, 1935, s. 245.

v nadpisech Výslech obviněného, konkrétně § 102 odst. 3, Tr.Ř. a Výslech svědka, nacházející se v § 110, odst. 3, Tr.Ř, ovšem s dosti významným doplněním těchto ustanovení. Pro výslech svědka nyní platilo následující: „*Má-li se výslechem zjistit totožnost nějaké osoby nebo věci, vyzve vyslychající svědka, aby ji popsal; teprve pak mu má být osoba nebo věc ukázána, a to zpravila mezi několika osobami nebo několika věcmi téhož druhu.*“ Obdobná podstatně doplněná úprava se vztahovala i pro výslech obviněného. Konečně se zde poprvé výrazněji setkáváme s počátky rekognice, jako ji známe dnes, a to konkrétně v druhé části ustanovení, kde se hovoří o představení osoby či věci mezi skupinou osob či věcí téhož druhu. Z tohoto ujednání usuzuji, že slovem „několika“ se míní ukázání osoby či věci minimálně ve společnosti dalších dvou osob či věcí stejného druhu. Vyřešen zde byl tedy dlouho kritizovaný nedostatek mnohosti představovaných objektů a s tím související následné ovlivňování myšlení poznávající osoby. Tímto aktualizovaným zněním ustanovení o identifikaci bychom mohli konstatovat, že se rekognice začíná dostávat do popředí a utvářet se dle moderních požadavků na identifikaci osob či věcí poznávající osobou.

O 5 let později, přesněji 29. 11. 1961 byl přijat zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, účinný od 1. 1. 1962, jenž je doposud platný, avšak v otázce identifikace osob a věcí znovupoznáním zde nenacházíme žádné změny. Pro názornost citace z § 93, odst. 3 TR: „*Má-li se výslechem zjistit totožnost nějaké osoby nebo věci, vyzve se obviněný, aby ji popsal; teprve pak mu má být osoba nebo věc ukázána, a to zpravila mezi několika osobami nebo několika věcmi téhož druhu.*“ Určitou změnu je možno spatřit v ustanovení § 103 TR o výslechu svědka, kdy zákonodárce, soudě dle charakteru ustanovení, evidentně pro úsporu místa, uvedl pouze následující: „*Ustanovení § 93 odst. 1 a 2, § 94 a § 95 o výslechu obviněného se užije přiměřeně i při výslechu svědka.*“ Dle studia vyšetřovacích spisů a empirického výzkumu M. Protivinského ze 70. a 80. let 20. století, kdy byly porovnávány údaje o 500 proběhlých rekognicích, bylo zjištěno, že ztotožňující osobou z hlediska jejího procesního postavení byl v 68 % případů poškozený, ve 30,2 % případů svědek a pouze necelá 2 % případů připadala na obviněného.¹⁵ Tudíž se zdá býti nelogické zařazení základního ustanovení trestního řádu o ztotožňování osob a věcí do ustanovení o výslechu obviněného.

¹⁵ PROTIVINSKÝ, Miroslav a TIPLICA, Mircea. *Teorie a praxe dokazování v trestním řízení znovupoznáním osob a věcí.* Vyd. 1. Praha, 1986, s. 25.

Po dobu následujících 40 let se však neustále setkáváme s podřazením rekognice do zvláštní formy výslechu, ačkoliv významnost tohoto důkazního prostředku byla zjevná. Nicméně alespoň částečně byla doplňována judikaturou soudů, instrukcemi pro policii a významnými kriminalistickými publikacemi, zejména díly M. Protivinského z let 1971 a 1986¹⁶.

Jako zvláštní způsob dokazování je rekognice upravena až tzv. „Velkou novelou“ trestního řádu, přijatou zákonem č. 265/2001 Sb., účinným od 1. 1. 2002, jejíž úprava se nachází v hlavě páté, oddíle třetím, pod názvem Některé zvláštní způsoby dokazování, v ustanovení § 104 b TŘ, kde jsou uvedeny již podstatné náležitosti na provedení tohoto procesního úkonu, jenž doposud v ucelené zákonné podobě chyběly. V kapitole desáté s názvem Trestněprávní aspekt bude věnován prostor pro rozbor stávající zákonné úpravy rekognice.

¹⁶ Srov. PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice v přípravném řízení*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra ČSSR, 1971.; PROTIVINSKÝ, Miroslav a TIPLICA, Mircea. *Teorie a praxe dokazování v trestním řízení znovupoznáváním osob a věcí*. Vyd. 1. Praha, 1986.

4. Charakteristika rekognice

Pokud chceme pochopit smysl rekognice, je nutné si objasnit základní myšlenku v ní obsaženou, a to znovupoznání. „*Termínem znovupoznání se označují psychofyziologické procesy probíhající v mozku člověka, které umožňují zapamatování vnímaného, vybavení dříve vnímaného objektu a srovnání vybavené představy s momentálním vjemem předváděného objektu.*“¹⁷ Jinými slovy se jedná o situaci, kdy došlo ke zbystření pozornosti, započalo vnímání pozorované situace, vyvolaly se určité emoce a vzpomínky v subjektu dříve zapamatované, čímž následně došlo k jakémusi vytváření a formování myšlenkového obrazu objektu. Vnímaná situace v člověku zanechá určitý otisk, jenž souborně nazýváme pojmem kriminalistická stopa.

4.1 Kriminalistická stopa

Kriminalistická stopa je velmi úzce spjata s rekognicí a je jakýmsi pevným základem kriminalistiky jako vědy, jejímž účelem je tyto stopy zkoumat a vyhodnocovat. Pomocí kriminalistických stop se objasňují kriminalisticky relevantní události a následně se jejich prostřednictvím sestavují obrazy jak o průběhu vyšetřované události, tak i o osobě pachatele a o všech skutečnostech, které vedly ke spáchání trestného činu.

Vymezit pojem kriminalistická stopa bychom mohli jako „*každou změnu v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která příčinně nebo alespoň místně nebo časově souvisí s vyšetřovanou událostí, obsahuje kriminalisticky nebo trestněprávně relevantní informaci a je zjistitelná a informace z ní využitelná pomocí přístupných kriminalistických, přírodovědných a technických metod, prostředků a postupů.*“¹⁸

Nejen jednání pachatele trestného činu, ale i prostředky použité k uskutečnění trestného činu zanechávají odraz v okolním světě. Ovšem je důležité zmínit, že se takto může dít jak v materiálním prostředí, tak i ve vědomí osob, které onu událost vnímaly svými smysly.

¹⁷ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 345.

¹⁸ PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2007, s. 56.

Dle toho, kde určitá změna působí, dělíme stopy na:

4.1.1 Stopy paměťové

Pro uskutečnění rekognice, kdy hlavní její těžiště tvoří znovupoznání, jsou důležité zejména paměťové stopy neboli engramy dříve vnímaného objektu. Ty bychom mohli charakterizovat jako „*myšlenkové obrazy dříve vnímaných objektů – zpravidla osoby, věci, výjimečně i zvířata nebo vyloučení předváděných nebo ukazovaných objektů, které v minulosti subjektem rekognice nebyly vnímány.*“¹⁹

Stopy ve vědomí člověka bývají často chápány jako ideální stopy bez dalšího dělení, nicméně někteří kriminalisté považují za relativně přesnější rozdělení těchto ideálních obrazů na:

1. Smyslové názorné obrazy – obrazy vjemů, které jsou nositeli informace o objektu či skupině objektů,
2. Racionální pojmové obrazy – nejobecnější spojení a vztahy objektivního světa, které jsou nedostupné našim smyslovým orgánům.²⁰

Paměťové stopy dále můžeme zachytit pomocí lidských smyslů, dle kterých bychom je mohli rozčlenit na stopy:

1. zrakové,
2. sluchové,
3. čichové,
4. hmatové,
5. chuťové.²¹

Velmi důležité paměťové stopy pro uskutečnění rekognice jsou zejména stopy, jenž můžeme zachytit pomocí zrakového a sluchového vnímání. U ostatních to samozřejmě je také možné, ale v kriminalistické praxi jsou využívány takřka ojediněle.

¹⁹ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická taktika*. 2. roz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 150.

²⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a PORADA, Viktor. *Paměťové stopy v kriminalistické teorii a forenzně psychologických aplikacích*. Soudní inženýrství, ročník 16-2005, číslo 3, datum vydání 10. 9. 2005, s. 161-168.

²¹ Tamtéž.

Další, neméně důležité dělení paměťových stop je charakterizováno dobou uchování v paměti osoby. Z tohoto hlediska dělíme paměťové stopy na:

1. krátkodobé,
2. střednědobé,
3. dlouhodobé.²²

Z hlediska kriminalistiky mají význam především stopy střednědobého a dlouhodobého (v podstatě trvalého) charakteru. Stopy krátkodobého charakteru nemají bohužel žádný kriminalistický význam.²³

Vznik paměťové stopy je dán příslušným vjemem osoby, která určitou změnu ve svém prostředí zaregistrovala. Jedná se o složitý proces, kdy obrazy, jenž přicházejí do mozku skrze smyslové ústrojí, jsou mozkiem dále přebírány a vykládány. Nutno podotknout, že člověk vnímá pouze dané obrazy a ty si potom dle svých zkušeností přímo dotváří. Zde narážíme na zásadní fakt, a to ten, že určitý vjem působí na každou osobu jinak. Je to dáno zejména stresovou situací z účasti na kriminalisticky relevantní události, u slabších jedinců může tento stav vyvolat dokonce nesprávný či chybný obraz o aktuální situaci.

Nositelem paměťové stopy či určité kriminalisticky relevantní informace z hlediska rekognice může tedy být pouze subjekt rekognice. Můžeme se setkat i s případy, kdy například v důsledku ztráty paměti si subjekt nemůže či nechce vzpomenout na určitou informaci zakotvenou v paměťové stopě běžným způsobem, jako je srovnání obrazů dříve vnímaných skutečností. Zde si dovolím nesouhlasit s tvrzením²⁴, že tyto stopy nelze žádným způsobem získat. Minimálně ve stavu, kdy si daná osoba nemůže vzpomenout, lze v těchto situacích, jak uvádí Z. Konrád a J. Veselá, v některých případech využít speciálních postupů jako jsou kognitivní rozhovor nebo vyšetřovací hypnóza.²⁵ Co se týče vyšetřovací hypnózy, ta poprvé našla své využití coby kriminalisticko-taktický prostředek při objasňování trestných činů v USA v 80. letech minulého století jak v trestních, tak

²² Tamtéž.

²³ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 56.

²⁴ Tamtéž. Str. 57.

²⁵ KONRÁD Zdeněk, VESELÁ Jitka. *Rekognice*. Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008, s. 12.

i civilních věcech a stala se součástí vyšetřovací praxe tamních kriminalistů.²⁶ Oproti tomu v České republice je na tento alternativní kriminalistický postup pohlíženo spíše skepticky, což zastávají i profesori Porada a Straus, když uvádějí: „*Na jedné straně stojí menšinový názor, že hypnóza je metoda, která dociluje, že vyslychaná osoba hovoří pravdu. Na druhé straně převážná část procesualistů (trestních i civilních), ale i forezních psychologů zastává názor, že osoba je zbavená svobodné vůle, i když jen částečně a je tedy jen trpkým objektem automaticky reagujícím na podněty jiné osoby, zpravidla vyslychajícího.*“²⁷ Tento názor se zdá být pochopitelným, jelikož nikdy nemůžeme přesně vědět, zda osoba vyslychající (hypnotizér) nemá dopředu vytvořený svůj obraz o relevantní skutečnosti či informaci a tento jen nepředává osobě hypnotizované. České trestní právo však tuto speciální techniku nezakazuje, ani nijak neupravuje a její případné použití by bylo značně diskutabilní. Eventuální využití této speciální kriminalisticko-taktické metody jako důkazního prostředku v trestním řízení spatřuji v provedení hypnózy znalcem v souvislosti se znaleckým posudkem.

4.1.2 Stopy materiální a mikrostopy

Jedná se o stopy či změny v materiálním prostředí. Vznikají především působením pachatele nebo jeho předmětů na okolní prostředí, důsledkem čehož se vytvářejí kriminalisticky relevantní skutečnosti. Tyto stopy dělíme dle mnoha různých kategorií, avšak nejčastější členění, se kterým se v literatuře setkáváme, je následující:

- *Stopy, odrážející vnější stavbu (strukturu) objektu, který jej vytvořil* – např. stopy daktyloskopické, mechanoskopické, balistické, trasologické apod.,
- *Stopy odrážející vnitřní strukturu (složení) objektu, který jej vytvořil* – např. stopy biologické, chemické apod.,
- *Stopy odrážející funkční a dynamické vlastnosti objektu, který jej vytvořil* – např. stopy chůze, hlasu, písma apod.,

²⁶ PORADA Viktor, STRAUS Jiří a kol. *Kriminalistika – výzkum, pokroky, perspektivy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 324.

²⁷ Tamtéž, s. 315.

- *Stopy obsahující sdruženou (komplexní) informaci* – jedná se o stopy, které současně spadají do alespoň dvou z předchozích tří uvedených skupin – např. daktyloskopická stopa vytvořená krví.²⁸

Specifickou kategorií kriminalistických stop tvoří mikrostopy. Jde o stopy, jenž jsou pouhým okem neviditelné, či viditelné pouze slabě, a je proto zapotřebí k jejich zjištění využít speciálních kriminalistických metod prostřednictvím speciálních laboratorních postupů a přístrojů. Mikrostopy zahrnují např. určité fragmenty specifických textilních vláken na oděvu zavražděné osoby, nacházející se současně i na oděvu vytypovaného možného pachatele, či kovové otěry a částice na vražedném předmětu apod.

4.2 Subjekt rekognice

Jestliže hovoříme o subjektu rekognice, jedná se především o osobu poznávající, která vnímala objekt rekognice a na základě toho má uchované stopy v paměti a vytvořený myšlenkový obraz objektu.²⁹ Jedná se o nositele paměťové stopy a zmíněným nositelem může být pouze osoba, a to nezastupitelná. Za subjekt tedy považujeme poškozeného či svědka (někdy se můžeme setkat také s označením poznávající svědek), velmi ojediněle lze narazit na rekognici, kde je subjektem obviněný nebo podezřelý, to ovšem většinou v souvislosti se znovupoznáváním dalšího podezřelého nebo obviněného.

Subjektem rekognice – znovupoznávající osobou může být:

- Osoba, která nezná a neměla by znát objekt rekognice, tento objekt vnímala jen v souvislosti s určitou kriminalisticky relevantní událostí, např. při páchání trestné činnosti – poškozený, očitý svědek,
- Osoba, která zná, musí a měla by znát znovupoznávaný objekt, např. osob důvěrně známých a blízkých, ale i věci, které tato osoba měla ve svém vlastnictví a zná je (např. odcizené šperky, obrazy a další osobní věci a předměty), podezřelý nebo obviněný, který má např. znovupoznat jim odcizené předměty.³⁰

²⁸ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 83.

²⁹ ŠIMOVČEK, Ivan a kol. *Kriminalistika*. Bratislava: IuraEdition, 2001, s. 246.

³⁰ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 153.

V kontextu s první kategorií znovupoznávajících osob se setkáváme se ztotožněním dříve vnímaných, pro tyto osoby neznámých osob, v případech, kdy se jedná o vyšetřování trestných činů těchto neznámých osob.

Druhá kategorie představuje znovupoznání známých osob či věci subjektem rekognice, taktéž v souvislosti s trestným činem, při kterém lze narazit na ztotožňování mrtvolky osobou známou nebo blízkou, či také ve spojení se sebevraždou osoby důvěrně známé subjektu rekognice.

Dalším velmi důležitým aspektem pro znovupoznání objektů je také paměťová schopnost subjektů. Pokud bychom si tuto skutečnost měli názorně předvést na modelu zmíněném výše, bylo by zjevné, že první skupina osob vnímala objekt pouze zběžně, naopak druhá skupina je na tom, co se zapamatování týče, lépe, poněvadž ztotožňovaný objekt mají ve své paměti zafixován. Narážíme zde na otázku faktorů, které mohou ovlivnit paměťovou schopnost subjektů, jenž byly přítomni kriminalisticky relevantní události, jejíž pachatel je předmětem rekognice. M. Molnárová ve své přehledové studii³¹ uvádí celou řadu faktorů ovlivňujících přesnost vnímání očitého svědka, když rozděluje tyto faktory na ty, které nemohou orgány činné v trestním řízení kontrolovat – zde se jedná zejména o stres, který svědek prožívá v průběhu trestného činu, dále přítomnost zbraně, pohlaví, věk, zaměstnání, inteligence svědka, zamaskování pachatele, osvětlení místa činu, vzdálenost mezi pachatelem a svědkem trestného činu, množství času, po který svědek pozoruje tvář pachatele a doba mezi trestným činem a identifikací. Co se týče faktorů, které orgány činné v trestním řízení kontrolovat mohou, řadíme mezi ně především instrukce, které jsou dány svědkovi před samotným provedením rekognice, tzv. „double blind“ metoda, spočívající v tom, že vyšetřovatel, který poučuje subjekt rekognice, by neměl dopředu vědět, který ze ztotožňovaných osob je pachatel, jelikož by se jeho zainteresovanost případem mohla určitým způsobem promítnout do vědomí subjektu. Další faktory, jenž mohou orgány činné v trestním řízení kontrolovat, jsou výběr figurantů, celkový počet členů rekognice a reakční čas subjektu v průběhu rekognice. Pokud bych měl vyzdvihnout nejdůležitější faktor, který nemohou orgány činné v trestním řízení kontrolovat, jednalo by se v prvé řadě o stresovou situaci probíhající souběžně s trestným činem, jelikož se domnívám, a zároveň jak uvádím výše, u psychicky méně odolnějších jedinců by tento stres

³¹ MOLNÁROVÁ, Monika. *Kriminalistická rekognícia*. E-psychologie [online]. 2008, roč. 2, č. 3, s. 41-53. Dostupné z: <http://e-psycholog.eu/pdf/molnarova.pdf>

mohl zapříčinit vážné zkreslení probíhající situace a s tím související hrubé nepřesnosti v následné rekognici. V případě faktorů kontrolovatelných bych si dovolil tvrdit, že mezi nejvýznamnější bude patřit zejména metoda „double blind“, v kriminalistické praxi ovšem velmi často nedodržovaná. Pakliže by tento princip dodržován byl, nesetkávali bychom se s případy, kdy by výsledky rekognice nepřímo stály na mnohdy nevědomém působení poučujícího vyšetřovatele na subjekt rekognice.

Za klíčový cíl osoby poznávající se tedy klade identifikovat, nebo vyloučit osobu, zvíře či věc významnou pro trestní řízení.

4.3 Objekt rekognice

Za objekt rekognice bývá označována jakákoliv osoba (živá i neživá), zvíře (živé, neživé) či věc (movitá i nemovitá), která z hlediska relevantnosti trestního řízení měla určitou spojitost s vyšetřovanou událostí. M. Protivinský zde zdůrazňuje obecně respektované pravidlo, že má být rekognicí ztotožňován pouze jeden objekt, a zároveň je třeba toto pravidlo dodržovat zejména při rekognici živých osob „in natura“.³² Stejný autor v jiné publikaci zároveň uvádí rozdíly mezi objektem rekognovaným (ztotožňovaným) a objektem předváděným (ukazovaným), když uvádí následující: „Do skupiny předváděných (ukazovaných) objektů patří rekognovaný objekt a objekty přivzaté.“³³ Co se týče maximálního počtu předváděných objektů, ten by dle doc. Fenyka neměl být větší než osm, přičemž kriminalistická praxe doporučuje představení obvykle pěti předváděných objektů.³⁴ Avšak názory na počet ukazovaných osob se podstatně liší, „když např. v anglosaských zemích se vyžaduje ukázání nejméně osmi osob.“³⁵

Mezi formy předvádění objektů řadíme předvádění „in natura“, tedy ukazování živých objektů a také předvádění dle modelu objektu, kde se nejčastěji setkáváme s fotografiemi objektů. Obecně lze říci, že za objekt rekognice „in natura“ můžeme považovat především osobu podezřelou či obviněnou ze spáchání

³² PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice v přípravném řízení*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra ČSSR, 1971, s. 45.

³³ PROTIVINSKÝ, Miroslav a TIPLICA, Mircea. *Teorie a praxe dokazování v trestním řízení znovupoznáváním osob a věcí*. Vyd. 1. Praha, 1986, s. 32.

³⁴ FENYK, Jaroslav, HLAVÁČEK, Jan, KROULÍK Pavel. *Některé zvláštní způsoby dokazování – rekognice* [online]. Krimi-servis, 2008[cit. 2. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=104>

³⁵ PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika*. Vydání. 3., v Našem vojsku 2., přepracované. Praha: Naše vojsko, 1986, s. 178.

trestného činu, občas může jít také o svědka nebo osobu, jenž ztratila paměť a je nutné ji poznat.

Objektem rekognice ve velkém množství případů bývá i mrtvola osoby nebo její část, či pouhé torzo těla. Jedná se o situace, kdy je nutné zjistit totožnost zavražděných osob. Dále se zjišťuje totožnost osob, jenž spáchaly sebevraždu, a také osob, jejichž smrt provází nešťastná náhoda.

Často se také setkáváme s rekognicí, kdy je objektem rekognice zvíře, jenž je třeba poznat v souvislosti s trestným činem, či zvíře, které je předmětem odcizení. Stejně jako u rekognice osob i zvířata mohou být ztotožňována živá, mrtvá nebo pouze jejich části. V praxi se dle mého bude nejčastěji jednat o znovupoznání psa, který způsobil zranění či smrt nějaké osobě.

V neposlední řadě může být předmětem rekognice také znovupoznání věci. Pro účely rekognice se tyto objekty dělí na věci movité a věci nemovité. Pro rekognované věci movité zpravidla platí, že jsou to věci užití či vytvořené pachatelem trestného činu ke spáchání trestného činu, a dále věci, na které pachatel trestného činu bezprostředně útočí. Za věci nemovité ve smyslu provádění rekognice považujeme v první řadě místo, kde se vyšetřovaná událost stala. Toto místo se může vyskytovat v domě, bytě či na určitém pozemku.

5. Příprava rekognice

S ohledem na skutečnost, že se rekognice řadí mezi neodkladné a ve většině případů neopakovatelné úkony, je třeba věnovat značnou pozornost právě přípravě rekognice a nepodcenit žádné faktory, jenž by měly za následek její nesprávné provedení. Tím se dostáváme k rozdělení přípravy, kterou odborná literatura člení nejednotně. Doc. Šimovček uvádí rozdělení přípravy na část taktickou a organizační (materiální),³⁶ oproti tomu J. Straus a Z. Konrád nahrazují zmíněnou taktickou část, náplní obsahovou, spočívající v analytické a syntetické fázi.³⁷ Významově se od sebe tyto dvě části (taktická a obsahová) značně neliší, avšak uvedení autoři rozšiřují v obsahové fázi možný okruh úloh, což se dle mého názoru jeví jako daleko přesnější a v kriminalistické praxi lépe zajišťující hladké provedení rekognice bez možných nejasností.

5.1 Obsahová náplň přípravy

Obsahová příprava má za úkol vytvořit podmínky k provedení samotné rekognice, a to především rozbořem a porovnáním úloh, jenž by se měly provést s ohledem na vyšetřovací situaci. Po vzoru J. Strause a Z. Konráda dělíme obsahovou část na analytickou a syntetickou.

5.1.1 Analytická fáze obsahové přípravy

V analytické fázi obsahové přípravy jsou blíže rozebírány nashromážděné podklady, spočívající zejména v důkladné analýze výpovědi osoby, jenž bude mít za úkol pokusit se objekt rekognice ztotožnit. Dle rozboru její výpovědi se rozhodne, ke kterému typu rekognice se přistoupí. Bez předchozího výsledku ztotožňující osoby není možné rekognici provést. Zmíněný aspekt výsledku před provedením rekognice rozvádí ve svém článku J. Fenyk, když analyzuje skutečnost, zda lze akceptovat dříve pořízený výslech např. v souvislosti při oznámení trestného činu nebo jestli musí být výslech proveden

³⁶ ŠIMOVČEK, Ivan a kol. *Kriminalistika*. Bratislava: IuraEdition, 2001, s. 248.

³⁷ Srov. STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 156.; KONRÁD Zdeněk, VESELÁ Jitka. *Rekognice*. Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008, s. 47.

bezprostředně před zahájením rekognice.³⁸ V článku dospěl k názoru, že dřívější výsledky lze akceptovat, avšak pouze v tom případě, že vyslychaná osoba dostatečně popsala ztotožňovanou osobu a zmínila její identifikační znaky. Dle mého názoru je nutné vyslechnout subjekt znovu před uskutečněním samotného úkonu pouze tehdy, když si např. vzpomněl na nějaký další důležitý znak či na nějakou skutečnost, jenž by mohla usnadnit provedení tohoto úkonu. Měla by tedy být ze strany vedoucího kriminalisty dotázána, zda nechce svoji předešlou výpověď doplnit.

V souvislosti s analytickou fází zjišťujeme zejména:

- Zda subjekt budoucí rekognice disponuje pouze informacemi o znacích objektu získaných při jeho vnímání v souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí nebo zda musí (případně nesmí) disponovat sdruženou informací o ztotožňovaném objektu (u osob včetně jména, příjmení, bydliště atd., u věcí např. opotřebení, poškození atd.),
- Za jakých podmínek došlo k vnímání ztotožňovaného objektu (osvětlení, vzdálenost, použití brýlí, doba vnímání atd.),
- Zjištění identifikačních znaků, dle kterých by subjekt mohl znovupoznat objekt,
- Zda objekt podstatně nezměnil svůj zevnějšek,
- Závěr, zda subjekt je schopen znovupoznat objekt,
- Zhodnocení, zda by následná rekognice neznamena pro subjekt nepříznivý psychologický dopad (zejména u osob nezletilých),
- Otázku zajištění dostatečného množství objektů stejného druhu nebo objektů, které se od sebe příliš neodlišují, a v případě, že se odlišují, zda je nutná jejich úprava,
- Otázku případného hrozícího nebezpečí subjektu ve smyslu ustanovení § 55 odst. 2 TR.³⁹

³⁸ FENYK, Jaroslav, HLAVÁČEK, Jan, KROULÍK Pavel. *Některé zvláštní způsoby dokazování – rekognice* [online]. Krimi-servis, 2008 [cit. 5. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=104>

³⁹ KONRÁD Zdeněk, VESELÁ Jitka. *Rekognice*. Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008, s. 47-48.

5.1.2 Syntetická fáze obsahové přípravy

Pokud analytická část ukázala, že se rekognice může provést, přistoupí se k syntetické části. Ta má za úkol sestavit určitý plán, na jehož základě bude rekognice provedena. Plán by měl zejména obsahovat:

- Formulace taktických záměrů rekognice, rozhodnutí o způsobu jejího provedení se současným určením způsobu předvedení (ukázání) ztotožňovaného objektu,
- Určení času a místa provedení rekognice,
- Určení podmínek vnímání, které je v daném případě nutno zachovat,
- Určení subjektu a objektu rekognice a zároveň zajistit jejich přítomnost,
- Určení počtu přivzatých objektů a jejich výběr a zároveň zajistit jejich přítomnost,
- Určit způsob přípravy přivzatých objektů i objektu ztotožňovaného,
- U rekognice osob „in natura“ poučení subjektu i objektu rekognice podle jejich procesního postavení a instruktáž přivzatých figurantů o jejich činnosti,
- Určení osob, které budou při rekognici přítomny, zajistit jejich účast, jejich rozmístění při jejím provádění.⁴⁰

Osobně pokládám za nejdůležitější dbát zvýšené pozornosti především při výběru přivzatých objektů, zejména při rekognici osob „in natura“, jenž by se od sebe neměly výrazně odlišovat. Z. Konrád v této souvislosti uvádí demonstrativní výčet tzv. obecných a zvláštních hledisek podobnosti, které by měly být při výběru přivzatých objektů dodržovány. Přivzaté osoby by se od sebe neměly výrazněji odlišovat především v pohlaví, etniku, zdánlivého stáří, výšce, stavbě těla a barvě, délce a hustotě vlasů a vousů.⁴¹ Zároveň se doporučuje, aby všechny ukazované osoby byly předváděny pokud možno ve stejném či podobném oblečení, jako při své výpovědi uvedla osoba poznávající, jelikož se domnívám, že se tímto krokem rekogniční akt zefektivní a výsledek bude o to objektivnější, než kdyby každá ukazovaná osoba byla v jiném oblečení.

⁴⁰ STRAUS, J. a kol., Kriminologická taktika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 157.

⁴¹ KONRÁD Zdeněk, VESELÁ Jitka. *Rekognice*. Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008, s. 54.

Dalším hlediskem, jenž je třeba brát v úvahu, jsou zvláštní identifikační znaky objektu, uvedené ve výpovědi osoby poznávající. Jedná se především o různé jizvy, či tetování. V takovýchto případech je důležité tyto zvláštnosti na přivzatých objektech maskérem doplnit. Pokud by na druhou stranu měla přivzatá osoba nějaký zvláštní znak, je třeba ho zakrýt. Domnívám se, že v opačném případě by se jednalo jak o zřejmé ovlivňování myšlení osoby poznávající, tak o zbytečné přivzetí této osoby, jelikož by osoba poznávající takovýto objekt nejspíše ihned zcela vyloučila.

V této souvislosti se dostáváme k otázce kde tyto přivzaté osoby vzít? Nejčastěji jsou tyto osoby vybírány z řad příslušníků Policie ČR v místě, kde je rekogniční akt konán, a to z toho důvodu, že zákonná úprava postrádá povinnost občanů zúčastnit se rekogničního aktu jako osoba přivzatá. Tato skutečnost se dle mého názoru nejvíce projeví v případě, kdy osoba rekognovaná bude např. jiného etnika, jehož počet u policistů je velmi malý a bude problém v takto relativně omezeném kolektivu podobné objekty hledat. Myslím si, že zakotvení pravidla, které by určovalo povinnost osob, jejichž údaje, včetně fotografie, se nacházejí v policejní databázi, dostavit se na výzvu k rekogničnímu aktu jako osoba přivzatá, by značně rozšířilo okruh osob, ze kterých by se dalo vybírat.

Další aspekt syntetické fáze obsahové přípravy, jenž považuji za velmi důležitý, je zajištění přítomnosti nezúčastněné osoby. Již samotné zákonné ustanovení trestního řádu nám stanovuje podmínku přibrání osoby, nemající žádnou spojitost s vyšetřovaným případem. „*K provádění rekognice se vždy přibere alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna*“⁴² Z uvedeného ustanovení vyplývá, že se nebude jednat o svědka, poškozeného či jiného spoluobviněného. M. Protivinský označuje nezúčastněnou osobu jako svědka tohoto procesního úkonu.⁴³ Dále také není možné, aby osoba na věci nezúčastněná byla zároveň orgánem činným v trestním řízení. Mám za to, že úkolem nezúčastněné osoby je dohlížet na provádění rekognice, zda nebyl na osobu poznávající vyvíjen nátlak na označení objektu či zda nebyla ze strany vyšetřovatele naváděna k označení určitého objektu.

⁴² Ustanovení § 104b odst. 1 TŘ

⁴³ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav. *Rekognice po velké novele trestního řádu*. Kriminallistika. 2005, č. 2, s. 121.

5.2 Organizační náplň přípravy

Po tom, co proběhla obsahová náplň přípravy, je nutné v její návaznosti přímo zajistit podmínky k průběhu rekognice. Do těchto podmínek především řadíme:

- Výběr a přípravu subjektu a objektu rekognice,
- Opatření, jímž se zabrání ukázání ztotožňovaného objektu nebo jeho modelu poznávající osobě před rekognicí,
- Vytvoření a zajištění podmínek shodných s podmínkami, za nichž byl poznávaný objekt subjektem vnímán,
- Zajištění materiálně technických prostředků dokumentace průběhu a výsledků rekognice.⁴⁴

Z kriminalistické praxe je výběr subjektu takový, že pokud je subjektů více, pro rekognici se upřednostní ten, jehož výpověď byla z hlediska popisu objektu přesnější. Zároveň je vybrán ten subjekt, jenž výslovně do protokolu uvede skutečnost, že by v případě opětovného spatření objektu tento objekt poznal a byl by ochoten rekognici podstoupit. Pokud je takovýchto subjektů více, je nutné provést rekognici s každým zvlášť.

Co se poučení objektů a subjektů rekognice týče, názory autorů se v této otázce rozcházejí. Dle Z. Konráda a J. Veselé by poučení subjektů a objektů rekognice nemělo do její přípravy vůbec patřit, jelikož poučení je vždy součástí úvodního stadia těchto úkonů.⁴⁵ Naproti tomu J. Pješčak zastává zcela opačný názor.⁴⁶ Dle mého přesvědčení by poučení mělo být součástí jak přípravy, tak i úvodního stadia tohoto úkonu, jelikož by se tím podtrhla a zdůraznila vážnost a důležitost provedení rekognice, zejména potom u subjektu rekognice, který by k otázce znovupoznání postupoval o to vážněji.

Z logičnosti provedení rekognice vyplývá i pravidlo, které přikazuje provést opatření, týkající se zamezení kontaktu subjektu s objektem rekognice. Pokud by k takovému kontaktu došlo, následná rekognice by postrádala svůj smysl, poněvadž by výsledek, respektive z něho získaný důkaz ztratil svoji důkazní hodnotu a stal by se lehce zpochybnitelným.

⁴⁴ Tamtéž, s. 159.

⁴⁵ KONRÁD Zdeněk, VESELÁ Jitka. *Rekognice*. Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008, s. 49.

⁴⁶ PJEŠČAK, J. a kol. *Základy kriminalistiky*. Praha: Naše vojsko, 1976, s. 235.

V souvislosti se zajištěním podmínek, jenž by byly shodné s podmínkami, za kterých subjekt objekt vnímal, se nejčastěji setkáváme s dodržáním vzdálenosti, světelnými podmínkami a dobou vnímání takového objektu. Za neméně důležitý je také považován časový úsek mezi vnímáním kriminalisticky relevantní události a následným provedením rekognice, jelikož zde nastupuje plynutí času a toto plynutí způsobuje skutečnost, že subjekt rekognice by mohl postupně paměťovou stopu ztrácet, pokud by např. paměťová stopa byla střednědobého charakteru, u níž hrozí riziko zapomenutí.

6. Typy rekognice

Rekognici můžeme rozčlenit na mnoho druhů, přičemž za základní a stěžejní považují rozdělení dle původnosti předváděného objektu, kategorie znovu-poznávaného objektu, jeho identifikačních znaků, a v neposlední řadě způsobu, jakým dojde k jeho předvedení.

Dle původnosti předváděného objektu dělíme rekognici na:

- **Rekognici „in natura“** – což můžeme charakterizovat jako rekognici předvedenou skutečně, osobně, které se účastní objekt rekognice,
- **Rekognici dle modelu objektu** – nejčastěji se setkáváme s fotografií poznávaného objektu.

Dle kategorie předváděného objektu dělíme rekognici na:

- **Rekognici osob** – živých, mrtvých, či částí těl,
- **Rekognici zvířat** – živých, mrtvých, či jejich částí,
- **Rekognici věcí** – movitých a nemovitých.

Dle identifikačních znaků předváděného objektu dělíme rekognici na:

- **Rekognice podle anatomicko-morfologických znaků osob či zvířat** – zda se u osoby jedná o muže nebo ženu, typ postavy, výška, váha, charakteristické rysy objektu (např. jizvy, tetování); u zvířat se především uvádí druh zvířete, případně další jeho typické znaky,
- **Rekognice podle vnějších znaků věcí movitých a nemovitých**
- **Rekognice podle funkčně dynamických znaků a stereotypů** – chůze – pomalá, rychlá, kolíbavá; držení těla, mimika v obličeji, gestikulace apod.

Dle způsobu předvedení objektu dělíme rekognici na:

- **Rekognice s předvedením ztotožňovaného subjektu ve skupině osob**
 - **Rekognice „neskrytá“** – v trestním řízení preferovaná, kdy subjekt je v přímém kontaktu s osobou ztotožňovanou, tzv. „tváří v tvář“,

- **Rekognice „skrytá“** - tj. taková, která se provádí při vyšetřování zvláště závažných zločinů a organizovaného zločinu. Způsob provedení spočívá v použití polopropustného zrcadla, kdy objekt rekognice není schopen vidět osobu, jenž se ho pokouší ztotožnit. Důvody pro uskutečnění skryté rekognice jsou zejména ty, kdy subjektem rekognice je svědek, jenž má nárok na ochranu či se subjekt obává opětovného setkání s objektem rekognice.
- **Rekognice s předvedením pouze jednoho objektu** – s nejčastějším využitím se setkáme při ztotožňování neznámých mrtvol,
- **Rekognice s předvedením ztotožňovaného objektu a přivzatých objektů jednotlivě, po sobě jdoucích** – obvyklý způsob při rekognici nemovitostí.⁴⁷

6.1 Rekognice živých osob „in natura“ podle anatomicko-morfologických znaků

V úvodní fázi rekognice živých osob „in natura“ podle anatomicko-morfologických znaků se nejprve subjekt rekognice poučí o jeho procesních právech, tj. že např. může objekt rekognice prostřednictvím vedoucího vyšetřovatele vyzvat, aby se krátce prošel či jinak pohyboval atd. Zároveň je nutné zapsat do protokolu o rekognici obsah takového poučení.

Kriminalistická praxe uvádí, že je doporučeno jako první do místnosti, kde se rekognice bude konat, přivést skupinu předváděných osob, mezi nimiž se bude nacházet rekognovaný objekt a objekty přivzaté. Pokud by tato situace z jakýchkoliv důvodů nemohla být uskutečněna, J. Pješčak zdůrazňuje, že je důležité, aby byly všechny předváděné objekty předváděny současně a ve skupině, jelikož tento postup vychází z poznatků obecné psychologie o jednoohnském pozorování a o větší spolehlivosti simultánního znovupoznání než analytického znovupoznání.⁴⁸ Je třeba mít na vědomí, že osoby k rekognici přivzaté se od sebe nesmí výrazně odlišovat (§ 104b odst. 3 TŘ). Zákonná úprava také uvádí právo ztotožňovaného objektu zvolit si libovolné místo mezi předváděnými osobami (§ 104b odst. 3 TŘ). Předváděné osoby si zpravidla vyberou tabulky s čísly, které po

⁴⁷ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická taktika*. 2. roz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 154.

⁴⁸ PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika*. Vydání. 3., v Našem vojsku 2., přepracované. Praha: Naše vojsko, 1986, s. 178.

celou dobu rekognice budou držet viditelným způsobem v ruce, aby mohl subjekt rekognice sdělit, který objekt s jakým číslem je pachatelem vyšetřovaného trestného činu a což, v neposlední řadě, výrazně zjednodušuje dokumentaci tohoto úkonu.

Poté se do místnosti přivede subjekt rekognice a je vyzván, aby dle čísla, jenž každý předváděný objekt drží ve své ruce, označil objekt, který dle své uchované paměťové stopy znovupoznává. Výzvu by měl vyšetřovatel položit způsobem, aby za žádných okolností nebyl subjekt rekognice jakkoliv sugestivně ovlivněn. Považuje se za stěžejní poskytnout subjektu rekognice dostatek času na identifikaci objektu.

J. Pješčak zároveň doporučuje: „*Provádí-li se rekognice osoby podle anatomicko-morfologických znaků i podle hlasu a řeči, měly by být provedeny dva znovupoznávající akty v jednom rekogničním úkonu; nejdříve podle hlasu a řeči a poté podle anatomicko-morfologických znaků.*“⁴⁹

Zákonná úprava nicméně postrádá skutečnost, kdy a jakým způsobem by se měl subjekt rekognice vyjádřit, zda objekt poznává, či nikoliv. Obvykle se takto děje v místnosti, kde rekognice probíhá, avšak existují případy, kdy se např. subjekt rekognice obává msty či napadení ze strany objektu. Pro tyto případy lze od výroku subjektu v místnosti provádění rekognice upustit a výrok může být akceptován v nepřítomnosti předváděných osob.

Pro hladký a nerušený průběh rekognice v prostorách, kde se takový úkon provádí, policista, jenž má na starosti provedení rekognice, musí zabezpečit střežení tohoto místa příslušníky policie.⁵⁰

6.2 Rekognice živých osob podle funkčních (dynamických) znaků

Za funkční (dynamické) znaky, jenž jsou předmětem rekognice, bývají považovány zejména chůze, držení těla, běh, mimika a gestikulace, jenž charakterizujeme jako dynamické vlastnosti a pohybové návyky. Podle těchto návyků je nutno vyzorovat tzv. dynamický stereotyp lokomoce, který odborná literatura popisuje jako: „*dočasně neměnnou soustavu podmíněných a nepodmíněných reflexů, jež vzniká na základě stereotypně se opakujících podnětů,*

⁴⁹ Tamtéž, s. 179.

⁵⁰ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159/2009, čl. 7 odst. c)

*resp. pohybových situací.*⁵¹ Na základě dynamického stereotypu lokomoce potom osoba ztotožňující dle své uchované paměťové stopy zjišťuje a porovnává zachycené návyky ztotožňovaného objektu.

Značná komplikovanost tohoto typu rekognice tkví zejména v tom, že tyto návyky může pachatel trestného činu vědomě měnit. Na jedné straně převládá názor, aby v tomto případě byla provedena skrytá rekognice, a to z toho důvodu, aby ztotožňovaná osoba v inkriminovaný moment nevěděla, jaký znak vědomě změnila.⁵² Na straně druhé M. Protivinský rozvádí myšlenku, že není možné, aby ztotožňovaný objekt v jeden okamžik změnil svůj dynamický stereotyp, a tudíž se nabízí úspěšné provedení rekognice i s jeho vědomím.⁵³ V tomto případě spatřuji jistou nesnáz v tom, že ztotožňovaný objekt by během vyšetřované události mohl osobu ztotožňující být i na okamžik zahlédnout, následně si vybavit své chování v daném okamžiku a tím upravit dynamický znak, jehož předvedení se po něm vyžaduje. Riziko je proto příliš velké. Z tohoto důvodu se přikláním spíše k názoru V. Prerada, kdy se má provést skrytá rekognice.

Zákonná úprava v sobě zahrnuje i rekognici podle hlasu, již řadíme mezi rekognici, spadající do této kategorie. Využívá se zejména v případech, kdy během vyšetřované události osoba ztotožňující jakýmkoliv způsobem nemohla vidět pachatele trestného činu, a to zejména tehdy, měl-li pachatel masku a byl slyšet pouze jeho hlas, či v případech, kdy se s ohledem na riziko těžké újmy na zdraví osoba ztotožňující musela před pachatelem trestného činu skrýt, avšak jeho hlas i přesto slyšela. Osoba, jenž má za úkol tímto způsobem ztotožnit objekt rekognice, by měla být umístěna vyšetřovatelem do místnosti, v níž by měl být slyšet rozhovor mezi vyslýchající osobou a objektem rekognice. Ztotožňující osoba by objekt rekognice neměla vidět, čímž by se předešlo možné neobjektivitě při znovupoznávání. Literatura nicméně neřeší otázku reprodukce audiozáznamu hlasu objektu rekognice v případě, kdy není objekt možné za určitých okolností předvolat či předvést. Mám za to, že pokud by zmíněná audionahrávka byla v dostatečné kvalitě a bylo by z ní patrné, která osoba hovoří, v takovém případě tuto audionahrávku využít a rekognici provést.

⁵¹ PORADA Viktor, STRAUS Jiří a kol. *Kriminalistika – výzkum, pokroky, perspektivy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 85.

⁵² PRERAD, V. a kol. *Kriminalistika*. Pomocný učební text z oboru kriminalistické taktiky. Praha: ÚKr PF UK, 1968, s. 352.

⁵³ PROTIVINSKÝ, M. *Rekognice v přípravném řízení*. Praha: ÚKr PF UK, 1968, s. 141.

6.3 Rekognice mrtvoly „in natura“

Rekognice mrtvoly „in natura“ s sebou nese vážná úskalí zejména v samotném procesu znovupoznávání, jelikož ztotožňující osobou bývá ve většině případech osoba blízká osobě mrtvé. Je tedy nutné zohlednit aktuální situaci a dbát zvýšené opatrnosti a lidskosti ze strany vyšetřovatele v průběhu znovupoznávání, a to obzvlášť v situacích, kdy je tělo mrtvoly zohyzděno různými zraněními či podléhá-li hnilobným rozkladům. Za těchto okolností se před rekognicí samotnou provádí estetická úprava zevnějšku (znovuobnovení podoby) identifikované mrtvoly, jenž zároveň slouží i pro vytvoření základních podmínek znovupoznání.⁵⁴ Z tohoto závěru usuzuji, že následná úprava před rekognicí se bude provádět zejména na objektech, jenž mají dané znetvoření především v obličejové části. Často se ovšem setkáváme s případy, kdy je nalezena neznámá mrtvola a je zapotřebí ji ztotožnit. Pro účely znovupoznání mrtvoly se v těchto situacích využívá značné množství osob, jenž se v okruhu místa nalezení mrtvoly nacházejí či tam žijí.

Ke znovupoznávání dochází ve specializovaných zdravotnických zařízeních, a to zejména v márnících či v pitevnách. Před samotným procesem rekognice je zapotřebí osobu poznávající poučit zejména o skutečnosti, že může spatřit mrtvolu osoby blízké, jenž je předmětem rekognice, a z toho důvodu, aby se psychicky připravila na velký emocionální zážitek. Důležité je zmínit zvláštnost tohoto druhu rekognice, kdy se předvádí pouze osoba rekognovaná samostatně a nikoliv ve skupině předváděných osob⁵⁵, a to dle mého názoru v první řadě zejména z důvodů humánnosti a potom z důvodů obtížného opatrování mrtvol, jenž se od rekognovaného objektu příliš neliší.

Co se týče předvádění ztotožňované mrtvoly, bývá zpravidla předváděna v oděvu, v němž se našla. V situacích, kdy má mrtvola určité charakteristické rysy, jako jsou např. tetování či jizvy, je možno ji předvést ke znovupoznání bez oblečení.⁵⁶

Jestliže je u mrtvoly nalezena nějaká věc, která by dle úsudku vyšetřovatele mohla z určitého hlediska pomoci objasnit daný případ, měla by být

⁵⁴ KONRÁD Zdeněk, VESELÁ Jitka. *Rekognice*. Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008, s. 61.

⁵⁵ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 156.

⁵⁶ KONRÁD Zdeněk, VESELÁ Jitka. *Rekognice*. Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008, s. 61.

ztotožňována zvláště a v tomto případě už společně ve skupině dalších podobných věcí téhož druhu.

Pokud jde o vyslovení závěru o výsledku rekognice subjektem rekognice, odpadá zde riziko obavy z následné msty či napadení objektem, tudíž je možné závěr vyslovit jak v přítomnosti mrtvoly objektu, tak po následné dohodě s vyšetřovatelem i mimo místnost, v níž byla rekognice provedena.

6.4 Rekognice dle modelu – fotografie

Tedy, není-li možné provést rekognici „in natura“, přistoupí se k rekognici dle modelu objektu. V praxi je nejčastějším modelem právě fotografie ztotožňovaného objektu.

K samotnému uskutečnění rekognice je v první řadě nezbytné, připravit si fotografii osoby, jenž bude subjektem rekognice ztotožňována. Tuto fotografii je nutné ukázat ztotožňující osobě ve skupině minimálně třech dalších fotografií podobných objektů (§ 104b odst. 3 TR), „*kteřé byly fotografovány za stejných podmínek, v přibližně stejné době, kdy se stala vyšetřovaná událost a jsou stejných rozměrů.*“⁵⁷ Kriminologická praxe nicméně doporučuje předvedení až šesti fotografií podobných objektů.⁵⁸ Otázku opatření takovýchto fotografií podobných objektů řeší Závazný pokyn policejního prezidenta č. 77/2009, z něhož je patrné, že není-li možné získat fotografie podobných objektů, připouští se jejich grafická úprava.⁵⁹ Důležitý poznatek v rámci tohoto druhu rekognice nám přináší J. Chmelík, dle kterého je zákonnou podmínkou provedení rekognice podle fotografie skutečnost, aby všechny ukazované fotografie, tedy i fotografie přivzatých objektů, byly založeny v trestním spise. „*Použití fotografie v trestním řízení osoby, která není subjektem trestního řízení, nelze posuzovat jako dotčení osobnostních práv těchto osob, plynoucích z listiny základních práv a svobod (např. práva na ochranu cti a dobrého jména v souvislosti s neoprávněným založením podezření ze spáchání trestného činu a jeho šířením ve veřejnosti).*“⁶⁰ Nicméně může nastat i situace, kdy není možné fotografie např. z časových důvodů upravit a neexistují ani fotografie, založené v evidenci Police ČR, jenž by

⁵⁷ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 353.

⁵⁸ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav. *Rekognice po velké novele trestního řádu*. Kriminalistika. 2005, č. 2, s. 120-123.

⁵⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 77/2009, příloha 2, písmeno f)

⁶⁰ CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 141.

se rekonovanému objektu podobaly. Za těchto okolností Ústavní soud dovodil, že je možné předložit i fotografie osob, jenž nepocházejí z evidencí ani spisů Policie ČR, avšak pouze s předchozím souhlasem těchto osob.⁶¹

Dále je doporučeno předkládat ke znovupoznání fotografie barevné. Ztotožňující osoba by měla vhodným způsobem ukázat na fotografii objektu, jehož poznává.

Ústavní soud je dle dlouhodobé ustálené judikatury toho názoru, že „*má-li se výslechem svědka zjistit totožnost pachatele, vyzve se svědek, aby jej popsals. Potom osoba, která je podezřelá, že je pachatelem, mu má být ukázána mezi několika osobami podobného vzhledu. Rekognice osoby pouze na základě fotografie lze použít jen v případě, není-li rekognice "in natura" možná, např. proto, že podezřelá osoba není zjištěna.*“⁶²

Tuto skutečnost dále rozvádí I. Šimovček, když uvádí další situace, kdy je použití modelu ztotožňovaného objektu při rekognici vhodné. Jedná se zejména o případy, kdy se subjekt a objekt rekognice vyskytuje na různých místech či zda se jeví jejich setkání jako nemožné, neúčelné nebo z taktického hlediska nevhodné.⁶³

V případech, zejména tehdy, je-li nutné provést rekognici mrtvoly, je vhodné využít rekognici podle fotografie, a to z důvodu ušetření kontaktu osoby poznávající s mrtvolou osoby poznávané, jenž může být velmi nepříjemný.

6.5 Rekognice věcí „in natura“

V souvislosti s rekognicí věcí „in natura“ jde především o věci movité, kdy půjde většinou o věci, jenž byly pachatelem trestného činu užity ke spáchání vyšetřované události či věci, na něž pachatel bezprostředně útočí s cílem je odcizit. Můžeme se ovšem setkat i s případy, kdy je třeba provést rekognici věci, která není předmětem žádné kriminalisticky relevantní události. V tomto případě se jedná o věc nalezenou či odloženou.

Znovupoznání movitých věcí by nemělo být obtížné, neboť osoba, jenž tvrdí, že je majitelem uvedené věci, by měla poskytnout přesný popis její struktury, druhu, povahy, případně zda věc vykazuje znaky určitého opotřebení,

⁶¹ Nález ÚS ze dne 21. 3. 2002, sp. zn. III. ÚS 256/01, publikovaný ve Sbírce nálezů a rozhodnutí N 37/25 SbNU 287 [online]. [cit. 7. 3. 2016]. Dostupné

z:<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=39544&pos=2&cnt=4&typ=result>

⁶² Nález ÚS ze dne 22. 10. 2001, sp. zn. IV. ÚS 37/01, publikovaný ve Sbírce nálezů a rozhodnutí N 154/24 SbNU 133 [online]. [cit. 5. 3. 2016]. Dostupné

z:<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=40334&pos=7&cnt=10&typ=result>

⁶³ ŠIMOVČEK, Ivan a kol. *Kriminalistika*. Bratislava: IuraEdition, 2001, s. 250.

kteří je známo pouze majiteli předmětné věci. Zmíněný popis věci musí být zahrnut do předchozího výsledku, který předchází samotnému ukázení věci ve skupině přivzatých podobných věcí. „*Výjimka z této zásady je možná tehdy, není-li z objektivních důvodů možné získat vhodné pomocné objekty. V praxi se to stává např. při rekognici unikátních předmětů.*“⁶⁴

V rámci rekognice věci se zcela výjimečně můžeme setkat s rekognicí věci nemovitých. Tento druh rekognice byl prováděn velmi zřídka již při formování této kriminalisticko-taktické metody v 70. a 80. letech 20. století, když výzkum M. Protivinského ukázal, že na rekognici věci nemovitých připadá pouze mizivé procento případů.⁶⁵

Při rekognici nemovitých věcí je nejčastějším znovupoznáváním objektem určité místo, jenž se pojí s kriminalisticky relevantní událostí a je zapotřebí toto místo znovu poznat. Mnohdy tímto místem bývá místnost, byt, či dům. Stejně jako u znovupoznávání věci movitých je kladen důraz na předchozí popis objektu, ve kterém osoba, jejímž úkolem je nemovitost ztotožnit, detailně popíše znaky předmětného místa. Těmito znaky se rozumí: „*poloha místnosti, rozměr a tvar, počet, tvar a rozmístění oken a dveří, podlahová krytina, způsob vymalování stěn místnosti, druh, vzor a barva tapet, nábytek a jeho rozmístění atd.*“⁶⁶ Po popisu nemovitosti jsou subjektu rekognice objekty ukázány a je dotázána, zda objekt rekognice poznává. Předvádění objektů se zde v důsledku povahy nemovité věci provádí postupně, nikoliv ve skupině podobných objektů.

Mnozí odborníci poukazují na skutečnost, kdy se někteří vyšetřovatelé mylně domnívají, že je prováděna rekognice věci nemovité, avšak ve skutečnosti se jedná o prověrku výpovědi na místě, při níž obviněný ukazuje na místa, kde spáchal trestné činy.⁶⁷

⁶⁴ PRERAD, V. a kol. *Kriminalistika. Pomocný učební text z oboru kriminalistické taktiky*. Praha: ÚKr PF UK, 1968, s. 354.

⁶⁵ PROTIVINSKÝ, Miroslav a TIPLICA, Mircea. *Teorie a praxe dokazování v trestním řízení znovupoznáváním osob a věcí*. Vyd. 1. Praha, 1986, s. 71.

⁶⁶ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, 278 s. ISBN 80-86898-40-7, s. 352.

⁶⁷ Srov. PROTIVINSKÝ, Miroslav a TIPLICA, Mircea. *Teorie a praxe dokazování v trestním řízení znovupoznáváním osob a věcí*. Vyd. 1. Praha, 1986, s. 71.; PJEŠČAK, J. a kol. *Základy kriminalistiky*. Praha: Naše vojsko, 1976, s. 179.

7. Dokumentace a hodnocení výsledků rekognice

Nejen pro následné využití výsledků rekognice v procesu dokazování před trestním soudem, ale i z hlediska její důkazní síly je velmi důležitá povinnost průběh rekognice zákonným způsobem zdokumentovat.

Základem pro dokumentaci jakéhokoliv procesního úkonu je zhotovení protokolu, jehož obecná úprava se nachází v ustanovení § 55 TŘ, jenž v první části odst. 3 dále rozvádí požadavky na obsah protokolu v souvislosti se zvláštními způsoby dokazování, kde jsou mimo jiné uvedeny specifické požadavky na sepsání protokolu o rekognici. „*V protokolu sepsaném o rekognici se podrobně uvedou okolnosti, za nichž byla rekognice prováděna, zejména pořadí, ve kterém byly osoby nebo věci ukázány podezřelému, obviněnému nebo svědkovi, doba a podmínky jejich pozorování a jejich vyjádření.*“⁶⁸

Pokud bychom měli aplikovat zákonná ustanovení o protokolaci na sepsání protokolu rekognice, vycházeli bychom zejména z ustanovení § 55 odst. 2 TŘ. Z. Konrád v souvislosti s tímto ustanovením dělí protokol o rekognici na tři části.⁶⁹

V první řadě je povinnost zadokumentovat údaje o tom kdo, kdy, kde rekognici provedl a z jakého důvodu se prováděla, současně se uvedou osobní údaje osoby, jejímž úkolem je objekt znovupoznat a nakonec obsah poučení, jenž jí bylo poskytnuto. Dále je zapotřebí uvést počet a popis všech předváděných objektů společně s jejich osobními údaji. V případě, kdy je ztotožňovanou osobou podezřelý či obviněný, je důležité uvést do protokolu její poučení o tom, že je povinen provedení rekognice strpět a že si současně může na základě zákona vybrat tabulku s číslem dle svého uvážení. Z. Konrád dále uvádí i poučení o tom, že může být na základě podnětu ztotožňující osoby vyzván, aby promluvil či udělal několik kroků, avšak této výzvě nemusí vyhovět.⁷⁰ Dále je doporučeno zaprotokolovat i údaje o všech přítomných osobách, jako je obhájce, soudce, nezúčastněná osoba atd.

Další část by měla obsahovat zejména detailní popis podmínek, za jakých byla rekognice prováděna, se současným uvedením pořadí, ve kterém předváděné objekty k rekognici předstoupily. Dále je nutné uvést dobu pozorování objektů

⁶⁸ Ustanovení § 55 odst. 3 TŘ

⁶⁹ KONRÁD Zdeněk, VESELÁ Jitka. *Rekognice*. Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008, s. 63.

⁷⁰ Tamtéž, s. 64.

subjektem, přičemž za nejdůležitější se jeví uvést vyjádření o závěru rekognice, tedy konečné stanovisko osoby, jenž znovupoznává objekt, se současným uvedením znaků, dle kterých má za to, že se jedná právě o objekt rekognovaný.

Třetí část protokolu by měla obsahovat případné připomínky či námítky všech přítomných osob společně s jejími podpisy.

Trestní řád nám v druhé části ustanovení § 55 odst. 3 zmiňuje i podmínku, dle které je pravidlem o rekognici prováděné v přípravném řízení provést též obrazové záznamy. Toto pravidlo je zde zakotveno především z hlediska následného posouzení, zda došlo ke splnění všech zákonných podmínek pro provedení tohoto procesního úkonu. K tomuto účelu se zpravidla použije zařízení, jenž umožňuje vytvoření videozáznamu celého průběhu rekognice, který je následně přiměřeně doplněn o fotografickou dokumentaci. *„Je třeba pořídit snímek celé skupiny objektů (přivzatých a hledaného) viditelně označených pořadovými čísly tak, aby bylo nesporné, že byl identifikován jediný objekt a ztotožňující osoby s objektem identifikovaným, který ztotožňující osoba znovu poznala a ztotožnila.“*⁷¹

Po provedené rekognici je zapotřebí všechny tyto záznamy rovněž uvést do protokolu. *„Kazeta nebo jiný obrazový nosič se zaznamená v evidenčním listě (protokolu), do kterého se především uvede druh procesního úkonu (rekonstrukce, výslech, rekognice aj.) a označení trestného činu, datum pořízení videozáznamu, jeho délka, a zda se jedná o původní záznam nebo kopii.“*⁷²

Výjimku z obrazové dokumentace průběhu rekognice tvoří samotný okamžik znovupoznávání mrtvoly osobou příbuznou. *„Z etických důvodů není vhodné samotný okamžik znovupoznání mrtvoly osobou příbuznou dokumentovat fotograficky nebo videozáznamem. Naprosto postačuje protokol. To ale neznamená, že se nepořídí kvalitní obrazová dokumentace těla mrtvoly, jejího ohledání a pitvy.“*⁷³

Co se týče výsledků rekognice, jejich hodnocení objektivně analyzuje vyšetřovatel, jemuž bylo vedení rekognice svěřeno. Závěrům by měl přiřadit určitou důkazní hodnotu, z níž vyvodí možnou použitelnost v rámci procesu dokazování v trestním řízení. Značné úsilí je třeba vyvinout na posouzení

⁷¹ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 168.

⁷² Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001, čl. 46 odst. 3

⁷³ FENYK, Jaroslav, HLAVÁČEK, Jan, KROULÍK Pavel. *Některé zvláštní způsoby dokazování – rekognice* [online]. Krimi-servis, 2008 [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=104>

věrohodnosti stanoviska ztotožňující osoby o tom, zda předváděnou osobu poznala a na základě jakých znaků ji poznala. Přihlédnout by se mělo především k obsahu předchozí výpovědi, ve které osoba ztotožňující tyto znaky uvedla, případně na její zdůvodnění v průběhu rekognice, kdy si na nějaký důležitý znak vzpomněla. Dále by měl brát v úvahu podmínky, za kterých osoba ztotožňující objekt rekognice vnímala a jaký časový úsek uplynul od samotného vnímání až po uskutečnění rekognice, neboť je zde důležité posoudit zapamatování předmětné paměťové stopy a určit, zda je stopa krátkodobého, střednědobého či dlouhodobého charakteru. Velkou roli v hodnocení výsledku rekognice má i skutečnost, zda osoba, jež ztotožňovala objekt rekognice, měla dostatečně rozvinuté rozumové a smyslové vnímání, především je zapotřebí zohlednit, zda se jednalo o dítě, či naopak o osobu vyššího věku nebo osobu s určitým onemocněním. Zejména dle mého názoru bude rozhodovat skutečnost, jestli se nejednalo o osobu se zrakovým, či v případě rekognice podle hlasu sluchovým postižením. Nakonec by se měl výsledek rekognice porovnat s ostatními, již získanými důkazy, z čehož by měl vyplynout závěr, zda objekt rekognovaný je skutečně objektem, jež bylo zapotřebí znovu poznat.

8. Vztah k dalším metodám

S rekognicí nepochybně souvisí i výslech, jelikož byl dlouhou dobu, v podstatě až do již několikrát zmiňované „Velké novely“ trestní řádu pojmem nadřazeným rekognici a jejíž úprava spadala do ustanovení o výslechu. Do dalších metod kriminalistické praxe zajisté spadají zvláštní způsoby dokazování, tedy: konfrontace, vyšetřovací pokus, rekonstrukce a prověrka na místě. Zmíněné metody se společně s rekognicí využívají pro účely vyšetřování mnoho let a patří mezi zvláštní způsoby dokazování. V současné české právní úpravě bychom je našli v § 104a - § 104e trestního řádu.

8.1 Vztah rekognice a výslechu

V počátcích trestní úpravy, zejména pak v době, kdy byly české země součástí rakouské monarchie, byla rekognice včleněna v právním řádu jako součást výslechu. Nicméně postupně získala jistou váhu a od výslechu se přijetím „Velké novely“ roku 2001 úplně oddělila. Avšak už v průběhu 20. století tehdejší odborníci na kriminalistiku zmiňovali podstatné odlišnosti rekognice od výslechu. Např. v roce 1973 J. Pješčak uvádí, že „*rekognice není zvláštností nebo formou výslechu.*“⁷⁴ Přesto i dnes se můžeme setkat s názory autorů, kteří rekognici za zvláštní formu výslechu považují.⁷⁵ Je proto důležité si některé aspekty týkající se rozdílů uvést.

Výslech, stejně jako rekognici řadíme k samostatným úkonům kriminalistické činnosti, avšak podstatných aspektů, kterými bychom jednotlivé metody od sebe dokázali odlišit, je značné množství. Hlavní rozdíl spatřuji už ve způsobu provádění úkonu, kdy rekognice spočívá ve znovupoznání dříve vnímaného objektu, naproti tomu výslech je veden za účelem vylíčení dříve vnímaných skutečností souvisejících s trestním řízením. Dále je při rekognici nezbytné, aby osoba poznávající znovu vnímala objekt rekognice, přičemž se dostáváme do roviny spekulace, co kdyby se osobě poznávající v době od vnímání objektu do zahájení rekognice podstatným způsobem zhoršil zrak nebo dokonce oslepla? Potom takovou rekognici nelze provést, byť v mysli osoby poznávající je

⁷⁴ PJEŠČAK, J a kol. *Nástin základů kriminalistiky*. Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1973, s. 307.

⁷⁵ Srov. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1540.; FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Spisy právnické fakulty, řada teoretické, Edice Scientia; sv. č. 509. 2015, s. 257.

nadále uchována paměťová stopa.⁷⁶ Při provádění rekognice se také vyžaduje přítomnost poznávané osoby (ať už ve skupině osob nebo při poznávání mrtvoly), načež u výslechu tomu tak není – zde postačí pouhá přítomnost vyslýchaného. Jako další podstatný rozdíl sledávám v relativní neopakovatelnosti úkonu rekognice, když naproti tomu výslech je možno doplnit či i opakovat. Vyzdvihnout lze také skutečnost, že rekognici nelze v jejím průběhu přerušit.

8.2 Vztah rekognice a konfrontace

Prakticky až do přijetí zákona č. 64/1956 Sb., o trestním řízení soudním, se identifikace osob a věcí znovupoznáním považovala za konfrontaci. Přestože mají rekognice a konfrontace mnoho společných znaků, hlavní podstata je odlišná. Základní aspekt konfrontace je třeba spatřovat v bezprostředním psychologickém působení, kdy jsou dříve vyslechnuté osoby postaveny proti sobě tváří v tvář s cílem odstranit rozpory v jejich dřívějších výpovědích. Naproti tomu hlavní podstata rekognice spočívá v procesu znovupoznání objektu na základě paměťové stopy.

Nynější právní úprava konfrontace se nachází v § 104a TŘ a umožňuje provést konfrontaci obviněného a svědka, dvou spoluobviněných nebo dvou svědků, jejichž dřívější výpovědi v závažných okolnostech nesouhlasí. Zde narážíme na další zásadní odlišnost, a to takovou, že rekognicí se nezjišťují dřívější rozpory ve výpovědi, ale jejím cílem je identifikovat ukazovaný objekt za pomoci paměťové stopy. Další rozdíl je v počtu osob, jenž se těchto úkonů účastní. Konfrontace se uskutečňuje mezi dvěma osobami, naproti tomu rekognicí se zjišťuje totožnost objektu ve skupině nejméně tří objektů. Zjevnou odlišnost je zapotřebí hledat také v postavení dvou osob tváří v tvář, které je u konfrontace podmínkou. Naproti tomu při rekognici je za určitých okolností možné využít polopropustné zrcadlo a tím skrýt totožnost poznávající osoby, což by u konfrontace při její povaze nebylo vůbec možné.

8.3 Vztah rekognice a vyšetřovacího pokusu

Z. Konrád poukazuje na skutečnost, že v procesu formování zvláštních způsobů dokazování často docházelo k záměnám právě vyšetřovacího pokusu

⁷⁶ KONRÁD Zdeněk, VESELÁ Jitka. *Rekognice*. Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008, s. 16.

s rekognicí, což bylo zřejmě způsobeno nedostatečnou úrovní poznání kriminalistické vědy.⁷⁷

„*Vyšetřovací pokus (§ 104c TŘ) je zvláštní procesní úkon, kterým se zjišťuje, ověřuje nebo upřesňuje, zda se určitá skutečnost stala nebo mohla stát určitým způsobem a za určitých podmínek.*“⁷⁸ Z uvedeného vyplývá, že vyšetřovacím pokusem se rozumí specifická pokusná činnost, kdežto rekognice žádným pokusem není. Další podstatný rozdíl shledávám v nutnosti vytvořit umělé podmínky, v nichž bude vyšetřovací pokus prováděn a také zejména v obměňování těchto umělých podmínek, z čehož vyplývá, že vyšetřovací pokus je možno i několikrát opakovat, na rozdíl od rekognice, jenž je ve své podstatě úkon neopakovatelný.

8.4 Vztah rekognice a rekonstrukce

Hlavní účel rekonstrukce, jejíž úprava se nachází v ustanovení § 104d TŘ, je obnovení situace a podmínek, při kterých došlo k trestnému činu s cílem poznat, jak trestný čin probíhal a co mohlo mít vliv na jeho spáchání. Dále musí probíhat na totožném místě, co probíhal trestný čin. Jedná se tedy o procesní úkon na zcela jiném principu než rekognice, jejíž hlavní podstatou je znovupoznání objektu na základě uchované paměťové stopy. V kriminalistické praxi dříve často docházelo spíše k záměnám mezi rekonstrukcí a vyšetřovacím pokusem.

8.5 Vztah rekognice a prověrky na místě

Prověrka na místě (§ 104e TŘ) je poslední zvláštní způsob dokazování, jenž je uvedený v trestním řádu. Její podstata spočívá v objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení svědkem či obviněným na místě, jenž se pojí s vyšetřovanou událostí. V minulosti byla kriminalistickou a soudní praxí často zaměňována s rekognicí nemovitostí, o čemž jsem se zmiňoval výše. Společným rysem rekognice a prověrky na místě je srovnání dříve vnímaného stavu, avšak v případě prověrky na místě jde o srovnání „*skutečností uvedených ve výpovědi se situací a její činností na konkrétním místě*“⁷⁹, naopak rekognice pro svůj cíl

⁷⁷ Tamtéž, s. 32.

⁷⁸ Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 435.

⁷⁹ MUSIL, J. KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 471.

využívá metody srovnání paměťové stopy s momentálním vjemem ukázaných objektů, s cílem identifikovat objekt rekognovaný. Dalším rozdílem, který bych mohl zmínit, je povinnost provést prověrku na místě, které souvisí vyšetřovaným trestným činem, naproti tomu rekognici je možné provést v budově orgánů činných v trestním řízení, pokud z povahy věci nevyplyne nutnost provedení rekognice na místě původním, což se zpravidla neděje.

9. Trestněprávní aspekt

Výše, v kapitole třetí, s názvem Historický exkurz, bylo poukázáno na vývoj zákonné úpravy rekognice, z něhož je patrné, že ustanovení o rekognici doznalo od 70. let 19. století až po začátek století 21. mnoho změn a doplnění. Nicméně i stávající právní úprava obsahuje nepřesnosti, které mohou v praxi zapříčinit nejasnosti při provádění tohoto specifického procesního úkonu. Úkolem této kapitoly je předně rozebrat stávající právní úpravu rekognice, jenž má své pevné místo v zákoně č. 141/1961 Sb., trestním řádu od „Velké novely“ trestního řádu, přijaté zákonem č. 265/2001 Sb., účinné od 1. 1. 2002, poukázat na nesrovnalosti de lege lata a věnovat se některým aspektům zásad rekognice.

9.1 Stávající právní úprava rekognice

§ 104 b

(1) Rekognice se koná, je-li pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný nebo svědek znovu poznal osobu nebo věc a určil tím jejich totožnost. K provádění rekognice se vždy přibere alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna.

Již v prvním odstavci ustanovení nám zákonodárce v podstatě sjednocuje okruh osob, jenž se rekognice mohou účastnit a zbavuje nás tak nelogičnosti předešlé úpravy, kde bylo základní ustanovení o identifikaci osob a věcí znovupoznáním zahrnuto pod ustanovení o výslechu obviněného. Procesní strany účastníci se rekognice mohou tedy být podezřelý, obviněný a svědek, většina odborné literatury také doplňuje okruh těchto osob o poškozeného. Dále zde doplňuje novou podmínku přibrání nezúčastněné osoby, která nemá k projednávané věci žádný vztah a dle výkladu ustanovení by se ani nemělo jednat o orgán činný v trestním řízení.

(2) Podezřelý, obviněný nebo svědek, kteří mají poznat osobu nebo věc, se před rekognicí vyslechnou o okolnostech, za nichž osobu nebo věc vnímali, a o znacích nebo zvláštnostech, podle nichž by bylo možno osobu nebo věc poznat. Osoba nebo věc, která má být poznána, jim nesmí být před rekognicí ukázána.

Druhý odstavec rozděluje rekognici na dvě části. V první části je nutné vyslechnout procesní stranu o okolnostech, za nichž osobu nebo věc vnímala svými smysly, když následně v části druhé by měla uvést znaky či zvláštnosti daného objektu, prostřednictvím nichž je možno rekognovaný objekt rozpoznat od ostatních objektů stejného druhu. Následně je zdůrazňována podmínka zákazu ukázání osoby nebo věci subjektu rekognice, jelikož by se rekognice v tu chvíli stala naprosto neúčelnou a pro pozdější dokazování v trestním řízení jako nepřipustnou.

(3) Má-li být poznána osoba, ukáže se podezřelému, obviněnému nebo svědkovi mezi nejméně třemi osobami, které se výrazně neodlišují. Osoba, která má být poznána, se vyzve, aby se zařadila na libovolné místo mezi ukazované osoby. Jestliže osoba má být poznána nikoliv podle svého vzezření, ale podle hlasu, umožní se jí, aby hovořila v libovolném pořadí mezi dalšími osobami s podobnými hlasovými vlastnostmi.

Ve třetím odstavci nám zákonodárce vytyčuje postup při rekognici, které se účastní objekt rekognice, neboli rekognici „in natura“. Uvádí zde minimální počet předváděných objektů a to, že má být přítomen nejméně jeden rekognovaný a tři přivzaté objekty. Dále připojuje podmínku, aby se přivzaté objekty výrazně neodlišovaly od rekognovaného objektu svým vzhledem. Nezapomnělo se zde ani na, ač dle mého úsudku, mírně bezvýznamné právo rekognovaného objektu zvolit si své místo mezi přibrávanými osobami. Jediný možný význam spatřuji pouze v ujištění rekognovaného objektu v tom, že rekognice bude provedena bez jeho pochybností, zda například nebylo dopředu prozrazeno jeho pořadí osobě ztotožňující. Jako poslední je zde zakotvení identifikace osob dle hlasu, což považuji za jeden z nejvýznamnějších aspektů rekognice, který byl dlouhou dobu zákonnou úpravou opomíjen, jelikož se do popředí může dostat další z lidských smyslů – sluch osoby, přítomné u vyšetřované události, jenž zároveň nemohla, či jí nebylo umožněno pozorovat ztotožňovaný objekt svým zrakem.

(4) Není-li možno ukázat osobu, která má být poznána, rekognice se provede podle fotografie, která se předloží podezřelému, obviněnému nebo svědkovi s obdobnými fotografiemi nejméně tří dalších osob. Tento postup nesmí bezprostředně předcházet rekognici ukázáním osoby.

Čtvrtý odstavec poukazuje na alternativu k rekognici „in natura“, a to na využití rekognice dle modelu objektu, tedy pomocí fotografie, ovšem pouze za podmínky, kdy objekt nelze předvést k identifikaci ve skutečnosti. I zde zákonodárce uvádí povinnost předložení minimálně tří fotografií objektů, jenž jsou rekognovanému objektu podobné. Z výkladu ustanovení je patrné, že se předkládají fotografie obličejů rekognovaného objektu, dle kterých by osoba poznávající měla být schopna objekt rozeznat. Druhá věta zakotvuje podmínku, kdy rekognice dle fotografie nesmí bezprostředně předcházet rekognici „in natura“. Zákon však dále nerozvádí časový úsek mezi provedením obou metod. Můžeme si jen domýšlet, co je onou bezprostředností myšleno. Dle mého názoru by ukázání fotografií nemělo být obsaženo ve výsledku poznávající osoby, jenž předchází samotné rekognici „in natura“. Pokládám za důležité uvést příklad z praxe M. Fryštáka, který poukazuje na možné vady provádění rekognice podle fotografie, kdy je mnohdy osobě poznávající předložena pouze jedna konkrétní fotografie a je dotázána, zda se na ní nenachází poznávaný objekt.⁸⁰ Toto počínání orgánů činných v trestním řízení považuji za zcela nepřijatelné.

(5) Má-li být poznána věc, ukáže se podezřelému, obviněnému nebo svědkovi ve skupině věcí pokud možno téhož druhu.

Zákon pamatuje i na situace, kdy má být ztotožněna ztracená či odcizená věc. Také tady máme podmínku ukázání předmětné věci spolu s dalšími věcmi, přičemž se domnívám, že počet přivzatých věcí by měl být stejně jako u rekognice osob nejméně tři. Nicméně zákonná úprava nám podává mírně zavádějící pravidlo, když uvádí představení věci mezi věcmi „pokud možno“ téhož druhu. Pokud by totiž věci přivzaté nebyly stejného druhu, postrádala by rekognice svůj smysl. De lege ferenda bych zde zákonodárci doporučil vynechání sousloví „pokud možno“, jelikož předmětné ustanovení zbytečně uvádí do nelogičnosti.

(6) Pro rekognici jinak platí ustanovení o výpovědi obviněného a svědka.

⁸⁰ FRYŠTÁK, Marek. Dokazování v přípravném řízení. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Spisy právnické fakulty, řada teoretické, Edice Scientia; sv. č. 509., 2015, s. 259.

Přiměřené užití ustanovení o výpovědi obviněného a svědka vůči rekognici nám uvádí odstavec šestý. Z předmětných ustanovení je patrná v první řadě povinnost obviněného i svědka (§ 97 TŘ) dostavit se na předvolání k provedení rekognice, a pokud by se nedostavil na základě řádného předvolání, může být předveden (§ 90 odst. 1 TŘ pro obviněného a § 98 TŘ pro svědka). Dále musí být subjekt rekognice ztotožněn a poučen o svých právech (§ 93 odst. 1 TŘ, § 101 odst. 1 TŘ) a o tomto též pořízen záznam do protokolu (§ 91 odst. 1 TŘ). Co se týče odepření výpovědi, pak z § 92 odst. 1 TŘ je zřejmá možnost odmítnutí obviněného učinit výpověď: „*Obviněný nesmí být žádným způsobem donucován k výpovědi nebo k doznání.*“ Tudíž je očividné, že může odmítnout identifikovat objekt rekognice. Jde-li o svědka jako osobu poznávající, je povinen, pokud není dán zákaz výslechu (§ 99 TŘ) nebo využito právo odepřít výpověď (§ 100 TŘ), podstoupit provedení rekognice a identifikovat její objekt. Je na zvážení, zda do budoucna pro větší přehlednost tyto ustanovení nezahrnout do ustanovení o rekognici, jelikož se domnívám, že by se tímto krokem předešlo možným procesním vadám, zejména pak by byla vyřešena otázka donucování obviněného identifikovat objekt rekognice, což považuji za aspekt, jenž by neměl být ze strany orgánů činných v trestním řízení v žádném případě vynucován.

(7) Podle povahy věci lze rekognici provést tak, aby se poznávající osoba bezprostředně nesetkala s poznávanou osobou. Provádí-li se rekognice za účasti osoby mladší než osmnáct let, užije se přiměřeně § 102. Rekognici za přítomnosti svědka, jehož totožnost se utajuje z důvodů uvedených v § 55 odst. 2, lze za podmínek utajení jeho podoby a osobních údajů provést, pokud je svědek poznávající osobou.

Zákon dovoluje dle povahy věci provést tzv. „skrytou“ rekognici, kdy osoba poznávající nebude v přímém kontaktu s osobou poznávanou. Zvláštní péče bude i při rekognici věnována osobě mladší osmnácti let (§ 102 TŘ), když stejně jako u výslechu má být dbáno na ochranu jejího mravnostního a duševního rozvoje, jenž bude dána zejména přítomností orgánu sociálněprávní ochrany dětí či jiné osoby, která má zkušenosti s výchovou mládeže.

(8) Po provedení rekognice se podezřelý, obviněný nebo svědek vyslechnou znovu, je-li třeba odstranit rozpor mezi jejich výpovědi a výsledky rekognice.

Závěrečný odstavec uvádí možnost znovu vyslechnout subjekt rekognice, pokud by bylo zjištěno zřejmé odchylení dřívější jeho výpovědi od výsledků rekognice a zároveň by se měly odstranit všechny případné nesrovnalosti. Při opětovném výslechu by dle mého názoru měl vyšetřovatel upozornit subjekt rekognice na skutečnost, že výsledek rekognice je v rozporu s tím, co před rekognicí vypověděl.

9.2 Neodkladnost, neopakovatelnost rekognice

Rekognici řadíme mezi úkony, jenž zpravidla nesnesou odkladu a jsou neopakovatelné. Tyto dva aspekty je možno demonstrovat ustanovením § 160 odst. 4 TŘ, který definuje neodkladnost a neopakovatelnost jako: *„Neodkladným úkonem je takový úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. Neopakovatelným úkonem je takový úkon, který nebude možno před soudem provést. V protokolu o provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu je třeba vždy uvést, na základě jakých skutečností byl úkon za neodkladný nebo neopakovatelný považován.“* Z předmětného ustanovení vyplývá, že se jedná o úkony uskutečňující se zpravidla v přípravném řízení, jelikož není vzhledem k povaze věci možné čekat až na soudní stádium trestního řízení.

Dle ustanovení § 158a TŘ lze provést neodkladný a neopakovatelný úkon spočívající ve výslechu svědka či rekognici, ovšem s podmínkou podání návrhu státního zástupce k provedení takového úkonu a také za účasti soudce, jehož úkolem je především dohlédnout na zákonnost daného úkonu. Může se nicméně stát, že ve velmi naléhavých případech je zapotřebí provést úkon, jenž nesnese odkladu, a policejní orgán takovýto úkon provede bez předchozího souhlasu státního zástupce (a tedy i bez přítomnosti soudce). Je povinností policejního orgánu uvést do protokolu o tomto úkonu konkrétní důvody, které ho vedly

k provedení úkonu bez souhlasu státního zástupce a po skončení procesního úkonu ihned státního zástupce informovat.⁸¹

Obecně lze proces znovupoznání z psychologického hlediska považovat za opakovatelný. Avšak pro trestněprávní hledisko tento princip ne vždy platí. M. Protivinský vytvořil koncepci dvou druhů rekognice, na které je možné opakovatelnost rekognice aplikovat. Opakování rekognice připadá v úvahu v těch případech, kdy osoba znovupoznávající má za úkol znovu poznat osobu či věc jí známou (např. poznává svoji věc, která jí byla odcizena). Naproti tomu rekognici, jíž má osoba znovupoznávající identifikovat na základě své paměťové stopy osobu či věc pro ni neznámou, opakovat možné není, poněvadž by původní vnímaný obraz objektu mohl být zaměněn s obrazem vnímaného objektu při následné rekognici.⁸²

I. Šimovček dále rozvádí situace, kdy je možné výjimečně rekognici opakovat. „*Poznávající byl v době rekognice ve stavu poruchy zraku, sluchu, prokazatelném stavu dočasné psychické poruchy, bolesti, choroby, resp. nemohl správně vnímat skutečnost z jiných důvodů anebo byly podmínky vnímání při rekognici ve zřejmém nesouladu s podmínkami původního vnímání.*“⁸³ Mám za to, že za okolností uvedených v první části citace, tedy kdyby byla osoba poznávající v době rekognice ve zmíněném zdravotním omezení, neměla by se rekognice vůbec provádět, jelikož by bylo zřejmé, že rekognici bude orgán činný v trestním řízení muset opakovat. Další problém spatřuji v možném sugestivním působení na objekt rekognice i přes jeho zmíněné zdravotní omezení, při kterém není stoprocentně zaručeno možné nesprávné vnímání předváděných objektů, když při následné opakované rekognici může být obraz objektů snadno zaměněn. Dle mého názoru by se předešlo možným nejasnostem a pochybnostem při opakování rekognice tím, že by osoba poznávající měla povinnost dopředu orgánu činném v trestním řízení oznámit svůj zhoršený zdravotní stav a tím rekognici odložit na dobu, kdy bude schopna rekognici podstoupit.

⁸¹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 103/2013, čl. 26 odst. 3

⁸² PROTIVINSKÝ, Miroslav a TIPLICA, Mircea. *Teorie a praxe dokazování v trestním řízení znovupoznáváním osob a věcí*. Vyd. 1. Praha, 1986, s. 58.

⁸³ ŠIMOVČEK, Ivan a kol. *Kriminalistika*. Bratislava: IuraEdition, 2001, s. 251.

9.3 Součinnost obviněného při rekognici

Z hlediska procesního postavení osoby obviněné ze spáchání trestného činu, kdy ze strany orgánu činného v trestním řízení existuje určitý důvodný závěr, že tato osoba mohla zmiňovaný trestný čin spáchat, by obviněný s orgány činnými v trestním řízení měl ve vlastním zájmu, zejména na procesních úkonech pokud možno spolupracovat. Toto nicméně vyplývá již ze samotného ustanovení § 93 odst. 2 TŘ, věty druhé: „*Obviněný je však povinen vždy strpět úkony potřebné k tomu, aby se zjistila jeho totožnost.*“ Rekognici mezi tyto úkony bezpochyby řadíme.

Otázkou součinnosti obviněného na těchto úkonech se zabýval také Ústavní soud, jenž uvedl: „*Je nesporné, že účast na rekognici vyžaduje od obviněného větší míru součinnosti než např. pouhé sejmutí otisků prstů. Účast na správně provedené rekognici in natura vyžaduje od obviněného, aby si zvolil pořadové číslo, rozdal zbývající čísla figurantům. Dále se musí obviněný podrobit samotné poznávací proceduře, jež pro mnohé osoby, včetně těch, jež ve skutečnosti nejsou pachateli trestného činu, může znamenat stresující zážitek.*“⁸⁴ Ve zmiňovaném nálezu dále Ústavní soud rozvedl otázku povinnosti obviněného strpět procesní úkon rekognice, když zaujal stanovisko, že obviněný je povinen provedení rekognice strpět a může být pod pohružkou předvedení či uložení pořádkové pokuty k účasti na tomto úkonu donucen. Zejména pak zdůraznil efektivnost rekognice být důkazním prostředkem a také skutečnost, že se rekognice řadí mezi instituty umožňující dosažení veřejného dobra, jejímž úkolem je objasnit trestný čin a v této návaznosti také spravedlivě potrestat jeho pachatele. „*Jako taková má rekognice nezastupitelný význam, a pokud by její konání záviselo na vůli obviněných, došlo by k nepoměrnému ztížení vyšetřování množství závažných trestných činů a v důsledku toho k ochromení orgánů činných v trestním řízení při zjišťování objektivní pravdy (§ 2 odst. 5 věta druhá trestního řádu).*“⁸⁵

Dále je nasnadě zmínit situaci, kdy osoba poznávaná v době od spáchání trestného činu do doby uskutečnění rekognice podstatným způsobem změnila svůj vzhled. Může např. nastat situace, kdy je pachatel trestného činu zadržen,

⁸⁴ Nález ÚS ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. III. ÚS 528/06, publikovaný ve Sbírce nálezů a rozhodnutí N 159/47 SbNU 75 [online]. [cit. 12. 3. 2016]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=56590&pos=1&cnt=1&typ=result>

⁸⁵ Tamtéž.

následně je vzat do vazby a tam si oholí hlavu a vousy. Tímto si změnil své podstatné identifikační znaky a osobě poznávající značně ztížil možnost znovupoznání, jelikož ta má ve své paměťové stopě zafixován obraz objektu s vlasy a vousy. Kriminalistická praxe uvádí dvě možnosti, dle kterých v těchto případech postupovat.⁸⁶ První možností je upravit zevnějšek osoby poznávané maskérem dle popisu osoby poznávající. Osoba poznávaná je povinna tyto úpravy strpět. Ve druhém případě je možná rekognice dle fotografie (pokud existuje), pořízené v době spáchání vyšetřované události.

Ve všech případech je dle mého názoru důležité vyslechnout osobu, jenž bude objekt znovupoznávat, ke všem podstatným znakům objektu, které si dokáže vybavit. Zejména potom, když objekt určitým způsobem změnil svoje vzezření, je zapotřebí spíše než na rekognici podle anatomicko-morfologických znaků se pokud možno soustředit na rekognici dle funkčních (dynamických) znaků, jelikož mám za to, že v tomto případě bude druhý zmiňovaný typ rekognice účinnější.

⁸⁶ KONRÁD Zdeněk, VESELÁ Jitka. *Rekognice*. Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008, s. 45.

10. Srovnání se zahraniční úpravou

10.1 Rekognice na Slovensku

Pro komparaci kriminalisticko-taktické metody rekognice jsem se rozhodl rozebrat její postavení ve slovenském trestním řádu, potažmo ve slovenské odborné literatuře, jelikož se domnívám, že z důvodu dlouhodobě společné historie obou zemí by toto srovnání bylo žádoucí. Dalším důvodem, proč jsem se takto rozhodl, byla také má zvědavost, zda se v samotném procesu provádění rekognice slovenskými orgány činnými v trestním řízení nachází určité odchylky od provádění rekognice v České republice.

Až do roku 2005 byl na Slovensku platný a účinný trestní řád z roku 1961, ve znění pozdějších předpisů, který je v České republice platný i nyní, avšak aktualizován „Velkou novelou“ z roku 2001. Nicméně na Slovensku dne 1. 1. 2006 nabyl účinnosti nový trestní řád č. 301/2005 Z.z., ze dne 24. 5. 2005 a společně s ním také nový trestní zákon č. 300/2005 Z.z., ze dne 20. 5. 2005. Jednalo se o velkou reformu slovenského trestního práva, a to zejména proto, že doposud platné kodexy nebyly znovelizovány tak jako v České republice.

Slovenský trestní řád (dále jako STŘ) se systematicky člení na sedm částí, přičemž samotnou rekognici můžeme hledat v části první, hlavě šesté, dílu prvním, s názvem Dokazování, v ustanovení § 126 STŘ, jenž čítá pouhé tři paragrafy.

(1) Ak sa má výsluchom zistiť totožnosť nejakej osoby alebo veci, vyzve sa obvinený, aby ju opísal. Až potom sa mu má osoba alebo vec ukázať, a to medzi viacerými osobami podobného zovňajšku alebo vecami toho istého druhu.

Z prvního odstavce ustanovení o rekognici je patrné zjevné přenesení ustanovení z trestního řádu z roku 1961, jehož znění bylo takřka totožné. Opět se zde setkáváme se zařazením rekognice pod výslech a také s upřednostněním osoby obviněné do základního ustanovení, ačkoliv dle kriminalistické a soudní praxe, zmiňované výše, byla rekognice obviněným, jakožto subjektem, v minulosti prováděna pouze v mizivém počtu případů. V ustanovení § 138 je opět uvedena pouhá zmínka o přiměřeném užití ustanovení o výslechu obviněného na výslech svědka: „Ustanovení § 123 až 126 o výslechu obviněného se přiměřeně použijí též na výslech svědka, na konfrontaci mezi svědky, kteří již

byli vyslechnuti, a na rekognici.“ Tento zjevný nešvar bych de lege ferenda zákonodárci doporučil odstranit.

(2) Rekogníciu možno vykonať aj podľa fotografií, prípadne s použitím technických prostriedkov.

Stejně jako v českém trestním řádu i v tom slovenském je možnost rekognice podle fotografie zakomponována. Avšak postrádám zde podmínku předložení fotografií minimálně tří dalších podobných objektů, jako je tomu u nás. Mám za to, že představení fotografie rekognovaného objektu např. pouze s jednou podobnou fotografií značně degraduje provedení rekognice, jejíž výsledek se následně stane velmi neobjektivním. Naopak kvituji zmínku o možném použití dalších technických prostředků, kdy se dle mého mínění bude nejspíše jednat o použití videozáznamu např. z bezpečnostní kamery.

(3) K rekognícii treba vždy pribrať nezúčastnenú osobu.

Stejně jako u nás i zde zákonodárce zařadil podmínku účasti osoby na věci nezúčastněné na provádění rekognice, bez které by se nemohla vůbec konat.

V předmětném dílu trestního řádu se nachází také další úkon, a to konfrontace. Další zvláštní způsoby dokazování, jenž jsou v českém trestním řádu upraveny uceleně, bychom našli v dílu čtvrtém, pod názvem Ostatní důkazní prostředky, jenž mimo jiné obsahuje i ustanovení § 160 STŘ – Hlasová zkouška a hlasový vzorek, které je synonymem pro rekognici podle hlasu, nacházející se v trestním řádu českém.

§ 160

Hlasová skúška a hlasová vzorka

Ak je v trestnom konaní potrebné identifikovať hlas obviněného alebo svedka, možno na účely preverenia hlasovej vzorky vykonať hlasovú skúšku. Za hlasovú vzorku môže slúžiť aj zvukový záznam z výsluchu obviněného alebo svedka.

Zde narážíme na zásadní rozdíl oproti úpravě rekognice v českém trestním řádu, a to zejména v možnosti použít zvukovou nahrávku hlasu obviněného nebo svědka pro účely znovupoznání. Domnívám se, že by *de lege ferenda* bylo vhodné zakomponovat tuto podmínku také do českého trestního řádu, jelikož dle mého názoru existuje velké množství situací, kdy je možné provést rekognici podle hlasu prostřednictvím zvukového záznamu, avšak trestní řád se o takové možnosti vůbec nezmiňuje.

Co se týče vymezení rekognice v kriminalistické praxi, většinou shodně odborná literatura uvádí následující definici: „*Rekognici je možné chápat jako kriminalistickou metodu znovupoznání osob nebo věcí.*“⁸⁷ Ačkoliv je rekognice v trestním řádu formulována jako znovupoznání na základě vnímání obviněného a svědka, J. Záhora uvádí i možnost účasti poškozeného jako subjektu rekognice.⁸⁸ Samotný průběh rekognice by měl zde být totožný s průběhem rekognice v České republice, přičemž před rekognicí se osoba poznávající vyslechne, načež uvede všechny individuální znaky poznávaného objektu. Následně je jí objekt představen mezi objekty podobnými.

Jak je z výše uvedených ustanovení o rekognici ve slovenském trestním řádu patrné, zákonodárce zde vůbec nebral v potaz dle mého názoru velmi důležitou podmínku a to zákaz ukázání objektu rekognice před provedením rekognice osobě, jenž bude objekt ztotožňovat. Tuto skutečnost slovenští autoři odborné literatury dokládají rozsudkem Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 6. 1989, sp. zn. 5 Tz 8/89, ve kterém je uveden zákaz ukázání osoby, jenž má být znovupoznána, osobě ztotožňující. Nicméně pro lepší přehlednost bych *de lege ferenda* doporučil tuto okolnost zařadit do zákonného ustanovení, protože se jedná o zásadní podmínku objektivnosti výsledku rekognice, bez které celý úkon ztrácí svůj smysl. Jedinou pozitivní věcí se tedy jeví zařazení rekognice dle hlasového záznamu ztotožňovaného objektu.

Zákonná úprava rekognice ve slovenském trestním řádu se tedy dle mého názoru zdá býti značně nedokonalá a roztržitá. Bylo by žádoucí nejen rekognici, ale také další zvláštní způsoby dokazování po vzoru české úpravy ucelit a tím zjednodušit postup orgánů činných v trestním řízení při provádění těchto úkonů, jelikož by se předešlo možným závažným pochybením.

⁸⁷ ZÁHORA, J. a kol. *Dokazovanie v trestnom konaní*. 1. vydanie. Praha: Leges, 2013, s. 156.

⁸⁸ Tamtéž.

10.2 Rekognice ve Velké Británii

Rekognice ve Velké Británii, obecně nazývána jako „identity parade“, bývá charakterizována jako: „*Postavení řady osob vedle sebe, včetně člověka, který je svědkem označován za pachatele trestného činu, za účelem zjištění, zda svědek znovu pozná pachatele trestného činu.*“⁸⁹ Jelikož se jedná o angloamerický „Common law“ právní systém, je zde patrná neucelenost nejen trestního práva. Velkou roli ve Velké Británii hrají především precedenty, tvořené rozhodnutím tamních soudů. V trestním kodexu Criminal Law Act z roku 1977 jsem při zkoumání jednotlivých ustanovení nenalezl zvláštní ustanovení týkající se rekognice, z čehož usuzuji, že úprava rekognice bude obsažena nejspíše v precedentech.

Za vhodné považuji zmínit zejména způsob provádění rekognice ve Velké Británii, kde je již od roku 1997 pro účely této kriminalisticko-taktické metody zaveden elektronický systém s názvem „VIPER“ (Video Identification Parade Electronic Recording), jenž bychom mohli volně přeložit jako „videorekognice“. Jedná se o systém využívaný policií Spojeného království k výrobě a využívání videorekognice, která by mohla být ukázána potencionálnímu svědkovi či poškozenému, aniž by se musela rekognice s předvedením objektů reálně vůbec uskutečňovat. Každoročně policejní sbory po celé Velké Británii vyrobí více než třicet tisíc virtuálních rekognic, na jejichž základě může ztotožňování pachatelů probíhat.⁹⁰ Zavedení systému mělo za hlavní cíl zejména zbavit osoby poznávající stresu z opětovného setkání s objektem rekognice a také byla vyzdvihována zjevná úspora finančních prostředků na vynaložení provedení rekognice, když rekognice „in natura“ si vyžadovala na své uskutečnění nejméně 800 £ a trvalo několik dní, než mohla být provedena. Kdežto cena videorekognice se pohybuje okolo 150 £ a je možné ji provést během několika málo minut.⁹¹

Na základě výpovědi osoby, jenž bude daný objekt ztotožňovat, vyšetřovatel do systému zadá identifikační znaky ztotožňovaného objektu, které následně systém porovná a vybere devět podobných objektů, mezi nimiž by se měl rekognovaný objekt nacházet. Následně jsou osobě poznávající předvedeny

⁸⁹ Cambridge Dictionaries Online. *Identity parade* [online]. Cambridge University Press, 2016 [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/identity-parade>

⁹⁰ National VIPER Bureau. *Video Identification Parade Electronic Recording* [online]. National VIPER Bureau, 2014 [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.viper.police.uk/>

⁹¹ BBC News. *Police offer virtual ID Parades* [online]. BBC News, 14. 3. 2003 [cit. 5. 3. 2016]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/2850803.stm>

snímky vybraných objektů ve dvacetivteřinových intervalech.⁹² Nejdříve je objekt ukázán zepředu, poté se otočí a na kameru ukáže svůj levý profil, přičemž následně ukáže svůj pravý profil. Po tomto předvedení následuje nahrávka dalšího objektu.⁹³ Poté by měla osoba poznávající učinit závěr, zda a na základě čeho ztotožňovaný objekt poznala.

Ačkoliv je tato nová metoda v dnešní době v Británii velmi rozšířená, rekognice „in natura“ se zde provádět zcela nepřestala. Stalo se z ní pouze určité východisko k situaci, kdy se potencionální objekt rekognice v databázi nenachází. Domnívám se, že v systému se budou vyskytovat pouze osoby, jenž už spáchaly nějaký trestný čin a orgány policie ji následně pro účely pozdější možné rekognice nahrály do této databáze, případně dobrovolníci, jenž k výrobě videorekognice dali svůj souhlas. I přes uvedené výhody je dle mého názoru rekognice „in natura“ nenahraditelná, zejména z hlediska procesu znovupoznávání a následného vybavování paměťové stopy zafixované v paměti osoby ztotožňující a také z toho důvodu, že osoba ztotožňující by si při rekognici „in natura“ mohla lépe vzpomenout na další identifikační znaky objektu.

⁹² The Telegraph. *Video tape line-up to replace police identity parades* [online]. The Telegraph, 5. 4. 2002 [cit. 5. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1389895/Video-tape-line-up-to-replace-police-identity-parades.html>

⁹³ Uvedený popis vyplývá z názorné videoukázky „videorekognice“ dostupné z: http://www.viper.police.uk/pages/parade_demo_video.html

Závěr

Diplomová práce se věnuje rozboru kriminalisticko-taktické metody rekognice jak z hlediska kriminalistiky, tak i z hlediska trestněprávního. V každé kapitole jsem se pokusil doplnit poznatky z odborných monografií a judikatury o své názory, přičemž ve zjevných nedostacích zákonných ustanovení jsem se snažil doporučit možné směřování de lege ferenda.

Rekognice se řadí mezi specifické úkony kriminalistické činnosti a tedy je dle mého názoru poněkud zavádějící nadále v dnešní době označovat rekognici za zvláštní formu výslechu, jelikož, jak uvádím výše, rekognice je především o znovupoznání dříve vnímaného objektu s jeho následnou identifikací. Zajisté, výslech osoby poznávající je třeba před provedením rekognice provést, to ovšem neznamená, že tento úkon bude na úroveň výslechu řazen, poněvadž během rekognice jde především o subjekt rekognice, který na základě srovnání předváděných objektů se svou paměťovou stopou objekt rekognice identifikuje.

Zjevný nedostatek spatřuji v tom, že i když by se mělo jednat o neodkladný a neopakovatelný úkon, často je jedna rekognice i vícekrát opakována, a to zejména z důvodů momentální indispozice osoby poznávající. Domnívám se, že by bylo vhodné zakotvit pravidlo, kdy osoba poznávající bude mít povinnost nejpozději při poučení před rekognicí poučujícímu vyšetřovateli oznámit, že se momentálně změnila její zdravotní či duševní situace k horšímu, důsledkem čehož nebude moci vnímat objekt rekognice způsobem, jakým ho vnímala při vyšetřované události.

V další řadě by vyšetřovatel sám měl dle svého úsudku zhodnotit, zda osoba poznávající je ve stavu, kdy se rekognice může vůbec zúčastnit, poněvadž v některých případech dochází k provádění rekognice bezprostředně po vyšetřované události, kdy je např. osoba poznávající poznávaným napadena, způsobena jí těžká újma na zdraví a ještě v nemocnici je následně i přes její zjevně nepříznivý zdravotní stav provedena rekognice dle fotografie. Toto počínání orgánů činných v trestním řízení považuji za nepřijatelné, zejména v tom ohledu, že výsledek takovéto rekognice se jeví jako značně neobjektivní. Nepopírám skutečnost, že včasné provedení rekognice zvyšuje pravděpodobnost znovupoznání pachatele trestného činu, avšak měla by se dle mého přesvědčení provádět až tehdy, pokud to zejména zdravotní a psychický stav takovéto oběti trestného činu umožňuje.

Dále bych dle mého názoru zákonodárci de lege ferenda doporučil zařadit do právní úpravy rekognice při poučování osoby poznávající povinnost orgánů činných v trestním řízení dodržovat metodu „double blind“, která by zamezila byť i nepřímému působení vyšetřovatele na osobu, jenž má objekt rekognice znovu poznat. Je také na zvážení, zda po vzoru slovenské právní úpravy nezařadit do rekognice podle hlasu i možnost rekognice použitím zvukového záznamu hlasu objektu rekognice, pokud je taková nahrávka k dispozici a je v patřičné kvalitě. Mám za to, že technické prostředky na záznam zvuku by měly být v dnešní době na tak vysoké úrovni, aby takový postup umožňovaly.

Skutečnost, že právní úprava rekognice má své samostatné místo v trestním řádu až od „Velké novely“ trestního řádu v roce 2001, naznačuje, že ne vždy jí byla přisuzována jistá váha. Tento nedostatek nicméně není možné přisuzovat tehdejšímu zákonodárcům, poněvadž během více než sta let se tato metoda postupně vyvíjela, zejména za pomoci kriminalistické a soudní praxe, až do nynější podoby. Byť i přes značné množství odborných monografií a vcelku zdařilou právní úpravu se stále často můžeme setkat s nedostatky, jenž rekognici provází. Je proto důležité věnovat všem aspektům nejen rekognice, ale i dalším úkonům orgánů činných v trestním řízení zvýšenou pozornost, zejména pak v souvislosti s opatřováním důkazů potřebných pro objasnění kriminalisticky relevantních událostí.

Resumé

This diploma thesis deals with analysis of forensic and tactical method of recognition in terms of criminology, as well as terms of criminal law. In each chapter, I tried to complete the findings of scholarly monographs and case law with my opinions. In case of doubts of the statutory provisions, I tried to suggest possible heading *de lege ferenda*.

Recognition is important evidence that cannot be taken lightly, because it is an urgent task. Timely implementation of this method often forms the core of the whole process of evidence in criminal proceedings. It is therefore important to pay special attention to proper understanding the statutory regulations of this method, because there are many criminal cases, where the implementation of this evidence, law enforcement agencies underestimated and subsequently in criminal proceedings challenged.

The fact, that identity parade has its own place in Czech Criminal Law from "Major amendment" in 2001 suggests, that it was not always attached some weight. However, this deficiency cannot be connected with former lawmakers, because this method has evolved for over a hundred years to this current form, particularly with the help of forensic and case law. In spite of the considerable amount of scholarly monographs and overall successful statutory regulations, we can still found some deficiencies, which accompanies identity parade. It is therefore important to focus on all aspects, not only on this method of identity parade, but also on the other acts of law enforcement agencies, especially in relation to obtaining necessary evidence.

Seznam použitých zdrojů:

Literatura

1. FRYŠTÁK, Marek. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 509. ISBN 978-80-210-7687-7.
2. CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.
3. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-44-1.
4. KONRÁD, Zdeněk a Jitka VESELÁ. *Rekognice*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0.
5. KONRÁD, Zdeněk, PORADA Viktor, STRAUS Jiří a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7.
6. KOŠŤÁK, Rudolf. *Učebnice pátrací taktiky*. Praha: Nakladatel a vydavatel Rudolf Košťák, 1935.
7. MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9.
8. MUSIL, Jan, Vladimír KRATOCHVÍL a Pavel ŠÁMAL. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. Právnické učebnice (C. H. Beck). ISBN 978-80-7179-572-8.
9. MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0423-5.
10. *Ottův slovník naučný*, XXI. díl. Praha: Vydavatel a nakladatel J. Otto, 1904.

11. PJEŠČAK, J. a kol. *Základy kriminalistiky*. Praha: Naše vojsko, 1976.
12. PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika*. Vydání. 3., v Našem vojsku 2., přepracované. Praha: Naše vojsko, 1986.
13. PJEŠČAK, J a kol. *Nástin základů kriminalistiky*. Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1973.
14. PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3.
15. PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. *Kriminalistika: (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0.
16. PRERAD, V. a kol. *Kriminalistika. Pomocný učební text z oboru kriminalistické taktiky*. Praha: ÚKr PF UK, 1968.
17. PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice v přípravném řízení*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra ČSSR, 1971.
18. PROTIVINSKÝ, Miroslav a TIPLICA, Mircea. *Teorie a praxe dokazování v trestním řízení znovupoznáváním osob a věcí*. Vyd. 1. Praha, 1986.
19. PROTIVINSKÝ, M. *Rekognice v přípravném řízení*. Praha: ÚKr PF UK, 1968.
20. PROTIVINSKÝ, M., MUSIL, J., PRERAD, V. *Taktika výslechu v přípravném řízení trestním*. UK v Praze, číslo publikace 1013-5368, druhé přepracované vydání. Praha, 1987.
21. RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky: (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova: A. Čeněk, 2001. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-03-1.

22. STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická taktika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.
23. STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86898-40-7.
24. SWANSON, Charles R, Neil C CHAMELIN a Leonard TERRITO. *Criminal investigation*. 6th ed. New York: McGraw-Hill, 1996. ISBN 0070631360.
25. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.
26. ŠIMOVČEK, Ivan. *Kriminalistika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2001. Učebnice (Iura Edition). ISBN 80-89047-12-2.
27. VAVERA, František. *Kriminalistické aspekty v trestním právu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. Monografie (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-450-3.
28. ZÁHORA, Jozef. *Dokazovanie v trestnom konaní*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. Teoretik. ISBN 978-80-87576-76-2.

Odborné články

1. ČÍRTKOVÁ, Ludmila a PORADA, Viktor. *Paměťové stopy v kriminalistické teorii a forenzně psychologických aplikacích*. Soudní inženýrství, ročník 16-2005, číslo 3, str. 161-168, datum vydání 10. 9. 2005, ISSN 1211-4433.
2. KONRÁD, Zdeněk. *K procesu konstituování rekognice jako metody kriminalistické praxe a procesního úkonu v českém trestním řízení*. Kriminalistika, 2008, č. 3, s. 178-187. ISSN 1210-9150.
3. PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice po velké novele trestního řádu*. Kriminalistika. 2005, č. 2, s. 120-123. ISSN 1210-9150.

Elektronické zdroje

1. BRÁZDA, Jan. *Je rekognice in natura opakovatelný nebo neopakovatelný úkon?* [online]. Bulletin advokacie, 28. 10. 2013 [cit. 5. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/je-rekognice-in-natura-opakovatelný-nebo-neopakovatelný-ukon>
2. FENYK, Jaroslav, HLAVÁČEK, Jan, KROULÍK Pavel. *Některé zvláštní způsoby dokazování – rekognice* [online]. Krimi-servis, 2008 [cit. 2. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=104>
3. MOLNÁROVÁ, Monika. *Kriminalistická rekognícia* [online]. E-psychologie. 2008, roč. 2, č. 3, s. 41-53 [cit. 25. 2. 2016]. Dostupné z: <http://epsycholog.eu/pdf/molnarova.pdf>.
4. BBC News. *Police offer virtual ID Parades* [online]. BBC News, 14. 3. 2003 [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/2850803.stm>
5. The Telegraph. *Video tape line-up to replace police identity parades* [online]. The Telegraph, 5. 4. 2002 [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1389895/Video-tape-line-up-to-replace-police-identity-parades.html>
6. National VIPER Bureau. *Video Identification Parade Electronic Recording* [online]. National VIPER Bureau, 2014 [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.viper.police.uk/index.html>
7. Cambridge Dictionaries Online. *Identity parade* [online]. Cambridge University Press, 2016 [cit. 20. 3. 2016]. Dostupné z: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/identity-parade>

Právní předpisy

1. Zákon č. 119/1873 ř.z., říšský trestní řád
2. Zákon č. 87/1950 Sb., trestní řád
3. Zákon č. 64/1956 Sb., o trestním řízení soudním
4. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád
5. Zákon č. 301/2005 Z.z., trestní řád

Interní normativní akty

1. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001, ke kriminalistickotechnické činnosti Policie České republiky, ve znění pozdějších závazných pokynů
2. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 77/2009, kterým se upravuje věcná, funkční a místní příslušnost znaleckých pracovišť Policie České republiky
3. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159/2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách
4. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 103/2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení

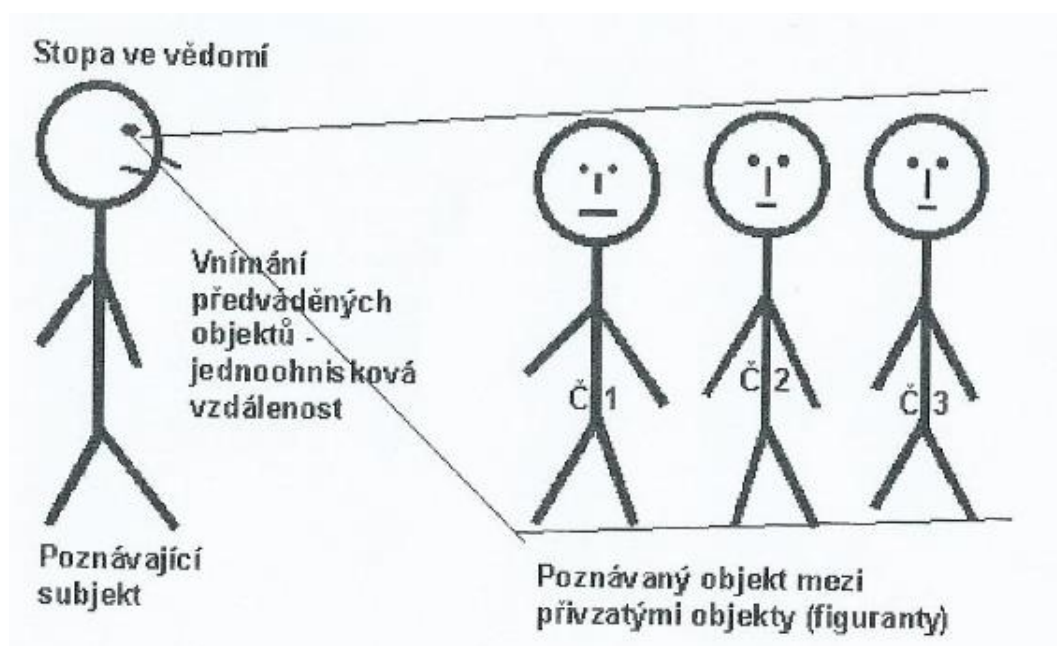
Judikatura

1. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 22. 10. 2001, sp. zn. IV. ÚS 37/01
2. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. 3. 2002, sp. zn. III. ÚS 256/01
3. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. III. ÚS 528/06
4. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20. 6. 1989, sp. zn. 5 Tz 8/89

Seznam příloh

1. Schéma procesu dekódování paměťové stopy
2. Schéma procesu porovnávání a ztotožňování dekódováním paměťové stopy
3. Ukázka rekognice „in natura“
4. Protokol o rekognici osoby

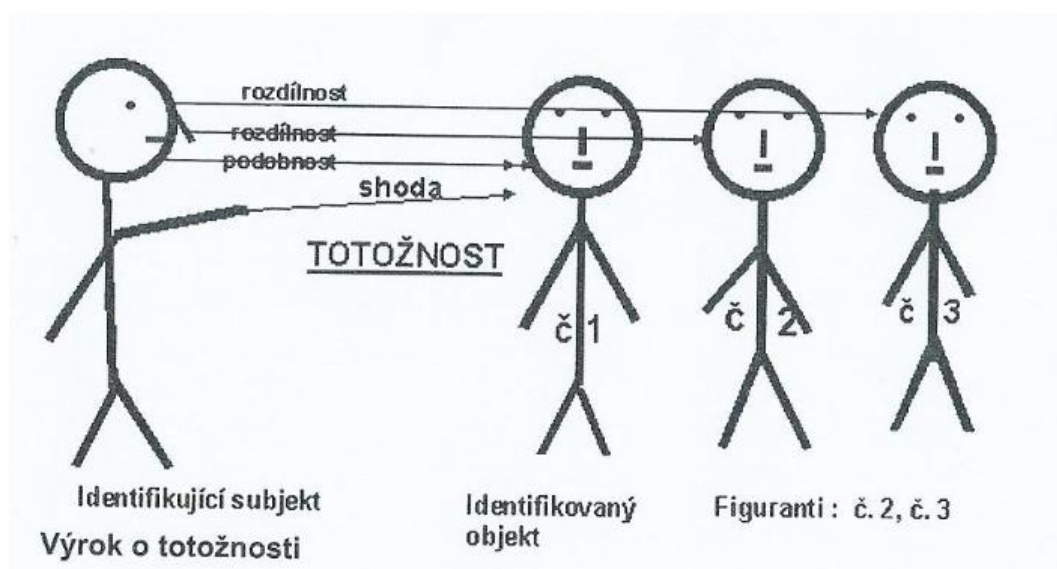
Příloha č. 1

1. Schéma procesu dekódování paměťové stopy

Zdroj: STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 151.

Příloha č. 2

2. Schéma procesu porovnávání a ztotožňování dekódováním paměťové stopy

Zdroj: STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 151.

Příloha č. 3

3. Ukázka rekognice „in natura“

Zdroj: STRAUS, J. a kol. Kriminalistická taktika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 169.

Příloha č. 4

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje
Odbor obecné kriminality
Ulrichovo náměstí 810
501 01 Hradec Králové

Č. j. [REDAKCE]

Hradec Králové 22. března 2013
Počet stran: 6

Protokol o rekognici osoby dle § 104b trestního řádu

I.

V Hradci Králové dne 22.03.2013 v 10.30 hodin v PČR KŘP Khk Hradec Králové, Ulrichovo náměstí 810 v trestní věci:

obv. [REDAKCE], nar. [REDAKCE] - v [REDAKCE], trv. bytem [REDAKCE], [REDAKCE] - [REDAKCE], t.č. ve vyšetřovací vazbě ve Vazební věznici Hradec Králové,

který je vrchním komisařem SKPV pod výše uvedeným Č.j. trestně stíhán pro zločin **vraždy** dle ust. § 140 odst. 2,3 písm. j) tr. zákoníku, ukončený ve stadiu **pokusů** podle ust. § 21 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se měl dopustit jednáním popsaným v usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 7.3.2013, převzal dne 7.3.2013, tedy tím, že:

dne 21.2.2013 v době mezi 16:55 hodin až 17:00 hodin, v ul. Pod Lipou 2172, Hořice v Podkrkonoší, Královéhradecký kraj, v prostorách kadeřnictví provozovaného [REDAKCE] [REDAKCE], nar. [REDAKCE], s přímým úmyslem usmrtit a získat tak majetkový prospěch, s rozmyslem spočívajícím v obstarání si zbraně, tupého předmětu, fyzicky napadl poškozenou [REDAKCE], data shora, a to dosud přesně nezjištěným tupým předmětem opakovanými údery značné intenzity do oblasti vlasové části hlavy, kdy tímto jednáním poškozené způsobil mnohotná tupá poranění hlavy - četné tržnězhmožděné rány v temenních a týlních krajinách oboustranně a v pravé spánkové krajině, pod kterými byly vpáčené tříštivé zlomeniny lební klenby, a tržně zhmožděnou ránu dolní části pravého ušního boltce, kdy tato poranění vedle k bezprostřednímu ohrožení poškozené, vyžadující urgentní chirurgické ošetření a následnou zdravotnickou péči ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové, z místa odcizil její peněženku s osobními doklady a dosud přesně nezjištěnou finanční hotovost, po činu těžce poraněnou a na životě ohroženou poškozenou uzamkl v kadeřnictví a z místa činu odešel, bylo podle § 104b odst. 1 tr. řádu přikročeno k rekognici osoby.

3. strana protokolu o rekognici osoby

proti obsahu protokolu námitky, je nutno je projednat v přítomnosti přibrané osoby a výsledek pojmout do protokolu.

Podle § 2 odst. 14 trestního řádu máte právo používat svůj mateřský jazyk nebo jazyk, o němž prohlásíte, že jej ovládáte.

Jako svědek máte podle § 104 odst. 1 trestního řádu nárok na náhradu nutných výdajů a ušlé odměny za práci. Nárok zanikne, jestliže ho neuplatníte do tří dnů po svém výslechu.

Podle § 55 odst. 2 trestního řádu máte právo požádat o utajení své podoby a podepsat protokol smyšleným jménem a příjmením, pod kterým budete v trestním spisu veden, jestliže zjištěné okolnosti nasvědčují tomu, že vám nebo osobě blízké v souvislosti s podáním svědeckví hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení základních práv.

Poučení poznávající osoby jako obviněného (podezřelého):

Podle § 33 odst. 1 trestního řádu a § 92 odst. 2 trestního řádu máte právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se vám kladou za vinu a důkazům o nich, nejste však povinen vypovídat. Můžete uvádět okolnosti a důkazy sloužící k vaší obhajobě, činit návrhy, podávat žádosti a opravné prostředky. Máte právo zvolit si obhájce a s ním se radit i během úkonu prováděným orgánem činným v trestním řízení. S obhájcem se však v průběhu svého výslechu nemůžete radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku. Můžete žádat, abyste byl vyslýchán za účasti svého obhájce, a aby se obhájce zúčastnil i jiných úkonů přípravného řízení (§ 165 trestního řádu). Jste-li ve vazbě nebo výkonu trestu odnětí svobody, můžete s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby.

Podle § 33 odst. 2 trestního řádu osvědčíte-li, že nemáte dostatek prostředků, abyste si hradil náklady obhajoby, rozhodne předseda senátu a v přípravném řízení soudce, že máte nárok na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu. Podle § 33 odst. 3 trestního řádu podáváte v přípravném řízení návrh na rozhodnutí o obhajobě bezplatné nebo za sníženou odměnu včetně příloh, jimiž prokazujete jeho důvodnost, prostřednictvím státního zástupce, v řízení před soudem pak prostřednictvím soudu, který koná řízení v prvním stupni.

Podle § 65 odst. 1 trestního řádu máte právo nahlížet do spisů, činit si z nich výpisky a poznámky a na svoje náklady si pořizovat kopie spisů a jejich částí. Podle § 65 odst. 2 trestního řádu vám může toto právo policejní orgán ze závažných důvodů odeprít, důvod odeprání, pokud o to požádáte, přezkoumá státní zástupce.

Podle § 93 odst. 1 trestního řádu vám může být dovoleno, aby dříve než dáte odpověď, jste nahlédli do písemných poznámek, které musíte vyslýchajícím, požádá-li o to, předložit k nahlédnutí.

Podle § 157a odst. 1 trestního řádu máte právo kdykoli v průběhu přípravného řízení žádat státního zástupce, aby byly odstraněny průtahy v řízení nebo závady v postupu policejního orgánu.

Podle § 165 odst. 1 trestního řádu se můžete se souhlasem policejního orgánu zúčastnit vyšetřovacích úkonů a klást otázky vyslýchaným svědkům.

Podle § 345 odst. 1 trestního zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu, podle § 345 odst. 2 trestního zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu v úmyslu přivodit mu trestní stíhání.

Podle § 55/1c trestního řádu máte za povinnost uvést adresu pro účely doručování písemností určených k vašim rukám.

Podle § 95 odst. 2 trestního řádu máte právo, aby vám po skončení výslechu byl protokol předložen k přečtení nebo požádáte-li o to, aby byl přečten. Máte právo žádat, aby byl protokol doplněn nebo aby v něm byly provedeny opravy v soulase s vaší výpovědí. Podle § 95 odst. 3 trestního řádu protokol o výslechu, který byl prováděn bez přibrání zapisovatele, je nutno před podpisem předložit k přečtení nebo přečíst za přítomnosti nezúčastněné osoby. Máte-li proti obsahu protokolu námitky, je nutno je projednat v přítomnosti přibrané osoby a výsledek pojmout do protokolu.

Podle § 66 odst. 1 trestního řádu vás dále poučuji o tom, že kdo přes předchozí napomenutí ruší řízení, nebo kdo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chová urážlivě nebo kdo bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo nevyhoví výzvě, které mu byly dány podle trestního řádu, může být v přípravném řízení státním zástupcem nebo policejním orgánem potrestán pořádkovou pokutou do 50 000,- Kč.

Podle § 2 odst. 14 trestního řádu máte právo užívat svůj mateřský jazyk nebo jazyk o kterém uvedete, že jej ovládáte. Podle § 28 odst. 1 trestního řádu neuvedete-li jazyk, který ovládáte, nebo uvedete-li jazyk či dialekt,

4. strana
protokolu o rekognici osoby

který není jazyk vaší národnosti nebo úřední jazyk státu, jehož jste občanem a pro takový jazyk nebo dialekt není zapsána žádná osoba v seznamu tlumočnicků, ustanoví vám orgán činný v trestním řízení tlumočnicka pro jazyk vaší národnosti nebo úřední jazyk státu, jehož jste občanem.

II.

Před započítím úkonu byla obviněnému [REDAKCE] umožněna porada se svým obhájcem, JUDr. [REDAKCE]. Čas k poradě byl dostatečný, další poradu nepožadují.

Před započítím tohoto úkonu je obviněný za přítomnosti svého obhájce poučen dle svého procesního postavení, tedy zejména dle ust. § 33 a § 92 odst. 2 trestního řádu, dále dle ust. § 345 tr. zákoníku. Poučení porozuměl a vysvětlení nežadá.

Před započítím úkonu je řádně poučena i svědkyně poškozená, a to zejména dle ust. § 100 odst. 1,2 tr. řádu. Dále byla svědkyně poučena dle ust. § 345 a ust. § 346 tr. zákoníku. Poučení porozuměla a vysvětlení nepožaduje.

Poznávající osoba, byla po shora uvedeném poučení vyzvána, aby popsala osobu a okolnosti, při nichž tuto vnímala, popřípadě znaky nebo zvláštnosti, podle nichž by bylo možné osobu poznat: k tomuto viz. protokol o výsledku svědka ze dne 8.3.2013, kde je osoba pachatele tr. činu podrobně popsána.

III.

Podmínky provedení rekognice:

Rekognice se provádí na PČR KŘP Khk SKPV OOK Hradec Králové, Ulrichovo náměstí 810, Hradec Králové, a to ve výslechové místnosti v přízemí budovy. Obviněná a poškozená se vzájemně před započítím úkonu nepotkali a neviděli.

Rekognice je fotograficky dokumentována.

IV.

Průběh rekognice:

Obviněnému [REDAKCE], nar. [REDAKCE] byla po řádném poučení, tak jak je výše uvedeno, dána možnost, aby si vybral libovolné číslo od 1 do 6 a pozici v řadě.

A)

Obviněný [REDAKCE] si vybral č. 3 a třetí pozici v řadě zleva.

Obviněný byl vyzván, aby si z obličeje sundal brýle, s čímž souhlasil a toto učinil. Nikdo z osob nemá na obličeji brýle.

Ukazované osoby byly poté seřazeny v následujícím pořadí:

- 5) [REDAKCE]
- 2) [REDAKCE]
- 3) [REDAKCE]

6) [REDACTED]
4) [REDACTED]
1) [REDACTED]

Na místě byla poté provedena fotodokumentace.

Svědčce ještě před tím, než je otevřeno okno, kterým je vidět do místnosti, kde stojí objekty, ale je vidět na monitor počítače, kde je kamera do vedlejší místnosti, tak uvádí: "špatně vidím". Je jí řečeno, že dívat se bude přes zrcadlo a pokud nebude vidět dostatečně, že se může podívat prostřednictvím obrazovky PC, případně osoby za zrcadlem mohou jít blíže. Na dotaz, zda potřebuje brýle, uvádí že ne.

Poškozené je položen dotaz: Uveďte, zda mezi těmito 6 osobami se nachází osoba, která vás dne 21.2.2013 fyzicky napadla ve vašem kadeřnictví, tedy zda někoho z těchto osob poznáváte jako osobu pachatele?. K tomuto dotazu svědkyně uvádí:

Poté je před svědkyní otevřeno okno do místnosti s objekty a na tyto se svědkyně po dobu cca 1 minuty dívá a následně se jí vrchní komisař dotazuje, zda má někdo vystoupit z řady a jít blíže k zrcadlu. Ona prohlašuje, ať vystoupí č. 5 a č. 2.

Tyto objekty z řady vystupují a svědkyni je dána možnost, že buď všechny osoby, nebo tyto dvě osoby mohou promluvit. S tímto souhlasí a žádá, aby promluvili, aby řekli větu "chci ostříhat". Chce, aby mluvili pouze objekty č. 5 a č. 2. Na pokyn vrchního komisaře objekt č. 5 vystupuje z řady a 2x po sobě vyslovuje větu, kterou požaduje svědkyně. Následně zastupuje do řady a z této vystupuje objekt č. 2 a vyslovuje 2x větu "chci ostříhat". Poté objekt zastupuje do řady.

Svědčce uvádí: "Řekla bych, že to je dvojka". Na dotaz upřesňuje, že si to myslí.

Přistoupeno k druhému kolu, během kterého budou mít všechny osoby brýle, které jsou všechny naprosto totožné.

B)
Obviněnému [REDACTED], nar. [REDACTED] byla po řádném poučení, tak jak je výše uvedeno, dána možnost, aby si vybral libovolné číslo od 1 do 6 a pozici v řadě osob. Obviněný [REDACTED] si vybral č. 6 a šestou pozici v řadě zleva.

Ukazované osoby byly poté seřazeny v následujícím pořadí:

4) [REDACTED]
2) [REDACTED]
5) [REDACTED]
1) [REDACTED]
3) [REDACTED]
6) [REDACTED]

Na místě byla provedena fotodokumentace.

Poškozené je položen dotaz: Uveďte, zda mezi těmito 6 osobami se nachází osoba, která vás dne 21.2.2013 fyzicky napadla ve vašem kadeřnictví, tedy zda někoho z těchto osob poznáváte jako osobu pachatele?. K tomuto dotazu svědkyně uvádí:

Svědkyně si objekty prohlíží, je rozhodnuto, že všechny objekty přistoupí blíže cca o 1 metr k zrcadlu a všechny objekty 2x za sebou promluví a řeknou větu "Mohla byste mě ostříhat". Začíná se od čísla 4 zleva doprava, poslední mluví obv. [REDAKCE]. Poté svědkyně uvádí, že pachateli je podobná osoba č. 4.

Dále je jí nabídnuta možnost, že může přímo do místnosti k objektům rekognice, toto odmítá. Uvádí, že v poslední době po úrazu se jí zhoršil zrak, dnešního dne navštívila očního lékaře, ovšem dosud brýle na dálku nenosí, nosí pouze brýle na čtení. Obličej objektů rekognice vidí.

Obhájce bez dotazů.
Státní zástupkyně bez dotazů.

Svědkyně v obou kolech rekognice označila osobu [REDAKCE], s tím, že by toto řekla, že si to myslí, je podobný pachateli. Tedy neoznačila osobu obviněného [REDAKCE].

V.

Protokol o rekognici byl předložen všem účastníkům k přečtení s poučením o možnosti provedení jeho oprav nebo doplnění. Po přečtení všichni přítomní prohlašují, že protokol odpovídá stavu, průběhu a v něm uvedeným zjištěním, a proto nežadají změn, oprav ani doplnění.

Skončeno a podepsáno dne 22.03.2013 v 11:50 hodin.

rekognici provedl:
kpt. Mgr. [REDAKCE]
vrchní komisař SKPV

nezúčastněná osoba:
[REDAKCE] - [REDAKCE]
[REDAKCE]

poznávající osoba:
[REDAKCE]
[REDAKCE]

osoby přítomné rekognici:
JUDr. [REDAKCE] -
obhájce obviněného
Mgr. [REDAKCE] - státní
zástupce KSZ Hradec Králové

zapisovatel:
kpt. Mgr. [REDAKCE]

Figuranti:

obviněný:
[REDAKCE]

4. Protokol o rekognici osoby

Zdroj: *Rekognice. Veritas Vincit – Pravda vítězí.* [online]. 2014 [cit. 2016-03-21].
Dostupné z: www.lukasnecesany.cz/dokumenty/ostatni/rekognice_za_sklem.pdf